

előretölt

helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

felvétel

2022. karácsony III. évfolyam 13. szám

4 Bíró Szabolcs -
Anjou Károly
karácsonya

6 Szarka Tamás -
A bot

9 Gyurkovics
Anikó -
Fiam szemében

15 Tóth N. Katalin -
A túlélő

Hogy varázsolsz
botból ragyogó
ünnepet, rongyból
babaszobát,
magad
szomorából
táncoló örömet?

(Szarka Tamás)

Lapszámunkat Király Anikó alkotásaival illusztráltuk.

vezérvess

Király Farkas
tél van, tél

a tegnap szikráit esőcseppek mossák,
de a kandallóban az elektromosság
biztat: bennünk éljek, ne odakint.
isten s a szerelem fentről ránk kacsint.

de mi lesz abból – én még nem értem –,
amit a mérhetetlenséggel mértem?
mit dalol majd az a hangtalan ének?
és a megfelelés az életben a lényeg?

értem: úgy vagy itt, hogy nem vagy itt,
pedig csak téged hívnálak, ha bárkit.
de ott is úgy vagy, hogy nem vagy sehol,
közben hiányod kitartón ostromol.

én téged úgy, ahogy még senkit senki.
és nem tudom, hogy mit kellene tenni.
ujjbegyemről illatod nem mosom le.
hajnali álmomba sikolyod oson be.

most, a közelgő éjfél rácsom
túl már mosolyog a karácsony.
poéta vagyok, szedett-vedett.
aki szeretni fog, nemcsak szeretett.

fordulópont

POLAROID KARÁCSONY

Othon van egy szekrényünk, amit telepakoltunk családi fotókkal és albumokkal. Így az egész életünk, sőt még a házi kedvenceink élete is bármikor, mint egy film, újranézhető. Az a szekrény valóságos időgép. Hálásak lehetünk, amiért annyi mindent átélünk.

Mivel a fotók általában a boldog pillanatokot örökítik meg, biztosak lehetünk abban, hogy nem keseregni, sokkal inkább mosolyogni fogunk fölöttük.

Régen a fotózás különlegesnek, igazi csodának számított. Ma már olyan egyszerű dolgokról is száz és száz fotó készül, amikért a régi világ emberei, akik még kiöltöztek egy-egy fotó kedvéért, elmeháboroz-

dottnak gondolnának minket. Igazuk lenne, mert Dunát lehetne rekeszteni a magamutogató szelfikkel, a csücsörítős, fenékdomborítós felvételekkel, a fürdőszobai tükrökből visszaköszönő kockahasakkal és az ételfotókkal.

Karácsony idején ez annyiban változik, hogy előkerülnek a mikulássapkák, a rénszarvasagancsok, háttérnek pedig a karácsonyfák, rosszabb esetben a család.

A boltok polcain már októberben ott sorakoztak a cuki kis Mikulások, angyalkák meg rénszarvasok a halloweeni műanyag sírkő- és csontvázdekorációk mellett. Az emberből időnap előtt ki akarják csikarni a

karácsonyi hangulatot, így mire meggyújtjuk az adventi koszorúnkon az első gyertyát, addigra a díszek már megszokottá válnak. Ahogy a fényképek, úgy a valódi várakozás ideje is elveszíti azt a csodát, amitől kiemelkedik a hétköznapok közül. Mindent elsietünk, aztán üresnek érezzük az ünnepet. Üresnek, mint a jelentéktelen mozzanatokról készült fényképek.

A fényképes szekrényünkben van egy doboz, amiben a polaroid felvételeket tartjuk. Ezek a kedvenceim, mert nem tökéletes minőségű fotók, mégis tökéletesen visszaadják az adott pillanat emlékét. A homályos, elmaszatolódott részeket mi magunk töltjük ki, és ez a fajta

koncentráció visszaránt minket a múltba. Ezeket a képeket és emlékeket bújva kedvet kaptam a fényképezés ezen módjához. Sajnos a régi gépünk elkallódott – pedig azokba is lehet filmet kapni –, így megleptem magam egy új polaroid fényképezőgéppel. Alig három évtizede élek, de amint betettem a filmet a gépbe, és rákattant a kis ajtó, a nosztalgia megfoghatatlan érzése úgy rám telepedett, mint vidámság az emberre három bögre forralt bor után. Fotózni kezdtem, és közben rájöttem, hogy mindenkire ráférne egy polaroid karácsony. Hiszen ehhez a fajta fotózáshoz szükség van türelemre, kitartásra és mértékletességre. Türelemre, mert kattintás után

nem látjuk azonnal az eredményt; kitartásra, mert biztosan lesz olyan fotó is, ami nem úgy sikerül, ahogy azt elképzeltük; mértékletességre, mert a filmek elég borsos áron kaphatók, így alaposan át kell gondolnunk, mit akarunk megörökíteni.

Karácsonykor mi is legyünk türelmesek, és máskor ne dőljünk be már októberben a karácsony ígéretének! Legyünk kitartóak, ragaszkodjunk a saját hagyományainkhoz, és ami a legfontosabb: legyünk mértékletesek! Ezt már sokan elmondták előttem, talán elcsépelet gondolat, ugyanakkor a legnagyobb igazság, hogy a karácsonyt nem a boltokban ünnepeljük, hanem az otthonunkban.

Király Anikó

karácsonyi körkérdés

A VÁRAKOZÁS CSODÁJA

Nagy Erika

Király Anikó alkotása

A karácsonyi várakozás időszaka a legalkalmasabb arra, hogy magunkba mélyedve felidézzük a régmúlt ünnepek szokásait, és azt is, mi változott az évtizedek alatt. Minden családban fontos szerepet kap a készülődés, az ünnepnek családi körben való megélése. Körkérdésünkben arra kerestük a választ, hogy az irodalmárok számára mit jelent a karácsony, hogyan töltik szeretteik körében a szentestét.

Gál Éva

Majdnem öt évtized, rengeteg karácsony

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy író, akinek lánya született. Ez az író minden este mesélt a kislányának. Mesélt régi történeteket, újakat, olyanokat, melyeket közösen éltek meg, és amiket csak Évike. Persze a megegyezés az volt, hogy csak a jó dolgokról mesél. Így teltek gyermekkorom karácsonyai, mesebelien. Mindig élő fánk volt, apu vadászatai során kinézte a helyes kis fenyőfát, kivágta, majd felcipelte a 12. emeleti kassai lakásunkba. A fa díszítése a mi feladatunk volt apuval. Szoros rendje volt, nem lehetett akárhogyan csinálni. A szaloncukrok „kötözésével” kezdtük, közben mesét néztünk. Számomra a karácsony elképzelhetetlen volt a *Pišná princezná* örök érvényű fekete-fehér tanulsága nélkül. Ezután következtek a gömbök, díszek. Volt olyan, amit csak én rakhattam a fára, más hozzá sem nyúlhatott. Ha késznek nyilvánítottuk a fa díszítését, behívtuk a szobába anyukámat, aki a konyhában szorgoskodott, egy végső minőségellenőrzésre. Persze sosem volt jó, anyu mérnöki pontossággal igazította el a mi művészi díszítésünket. A szenteste megérkezését csengettyűszó jelezte, csillag-

szórával mentünk a karácsonyfához, ahol a lemezjátszóról Beethoven IX. szimfóniája szól: „*Lángolj fel a lelkünkben szép égi szikra, szent öröm.*” A zene lehalkul, és jövök én a karácsonyi versmondó műsorommal. Mikor mivel. Aztán rátaláltam József Attila *Betlehemi királyok* című versére, és ez lett az állandó műsorszámom. Ajándékozás, vacsora közösen, mindig anyai nagyszüleimmel, amíg lehetett.

Egyszer egyik budapesti útvjáról apu Bojtorján-lemezt hozott nekem ajándékba, egy válogatást. Éjszaka jött haza, reggel a lemez az asztalomon volt. Azonnal hallgatni kezdtem. Ekkor ismertem meg a *December végén* című dalukat:

„*December végén rád várnak a házbán, / Hol gyerekként ismertek Téged, / Karácsony este, a gyertyák fényében még, / Minden épp olyanak látszik, mint rég.*”

Azt hiszem, akkor fogadtam meg, hogy minden karácsonyra hazamegyek, bárhol is vagyok. Ezen nem változtatott sem az egyetem, sem a férjhezmenetel, sem gyermekeim születése. Én hazamentem. Díszítettük a fát, kötöttük a

szaloncukrot, néztük közben a mesét, egyre többen: apu, én, Sándor öcsém, Endre, végül Dénes fiam is. És csengettyű helyett egy hatalmas kolomp jelezte Jézuska eljövételét, mivel a kassai lakás helyett a buzitai házbán kellett összebarnozni az ünneplő sereget. Beethoven zenéje, Attilánk verse után boldog ajándékozás. Majd vacsora. Együtt.

A karácsony, bár már felnőtt nő lettem, sőt kétgyermekes anya, még mindig a meghitt gyerekkorba repített. Elképzelhetetlen volt számomra, hogy lehet olyan karácsony, amikor nem vagyok otthon. Aztán eljött 2020, amikor a vírushelyzet közbeszólt. Nem tudtunk hazamenni. Nehezen viseltem. Bár Veresegyházon is kialakítottuk a magunk szokásait, de mindannyiunk számára a hazai karácsony volt az igazi. 2021-ben pedig egy egészen új karácsony várt ránk... A nagy kérdés az volt számunkra, felnőttek számára, hogy ki fog kolompolni a karácsonyi műsor kezdéseként. Végül nem kolompolt senki, ha apu már nem kolompolhat. Ehelyett fel-emlegettük a szép emlékeket. Különösen egyet, amikor nálunk húsvétkor is jönni akart a Jézuska. Dénes fiam úgy gondolta, ha papa karácsonykor kolompolással ide tudja hívni a Jézuskát, akkor neki miért ne sikerülhetne húsvétkor?

A hagyományaim maradnak, kisebb igazításokkal. A szaloncukrot már nem „kötözzük”, csak egy szép tálba kitöltjük. De minden egyéb marad: a mese, a zene, a csillagszórák és a kolomp is.

Zalaba Zsuzsa

A várakozás megszentelése

Rokona annak a gyönyörű gondolatnak, hogy meg kell

tanulnunk vágyakozni az után, ami a miénk. Pilinszky így folytatja: „*Az a gyerek, aki az első hóesésre vár – jól várakozik, s már várakozása is felér egy hosszú-hosszú hóeséssel. Az, aki hazakészül, már készülődésében otthon van. Aki valóban tud várni, abban megszületik az a mélységes türelem, amely szépségében és jelentésében semmivel se kevesebb annál, amire vár.*”

Arra ébredni, hogy illatok kúsznak be a konyhából, hogy készülnek a finomabbnál finomabb kalácsok és aprósütemények, hogy apám hazahozza az autó tetejére kötözött fenyőfát – nos, ez szó szerint izgalmi állapot. Gyermekként úgy éltem meg a karácsonyi ünnepeket, hogy Muzslán a ház megtelt kincsekkel: rokonokkal, terített asztallal, plafonig érő feldíszített fenyővel... Rohanhattam a ház hátsó traktusában lakó nagyszüleimhez, hogy kilessem a Jézuskát, mert szentül hittem, hogy onnan fog érkezni. Nagyanyám hatalmas dunyhái mögül, amik úgy fel voltak pakolva a hátsó szobában, hogy tudtam, ajtót rejtenek, valami titkos, tollakkal párnázott világot.

Ezt az érzést nem lehet levetkőzni, felnőttként is bennem maradt a fenyőfa csodálata, a fenyőfa jelenléte, ragyogása, a szegfűszeg, fahéj, sütéshez előkészített halak, a majonézes krumpli. S beérni azzal, hogy napközben jóllakom az illatokkal, gőzökkel.

Most már világos, hogy bennem minden évben lassan-lassan, a várakozás, készülődés gyönyörű pillanataiban születik meg Jézus. Iszonyodom az ajándékvásárlástól, másodpercek töredéke alatt megoldom, s inkább esti sétákra indulok kutyámmal, hogy megsodáljam az apró fényeket, az ablakokban pisilláló díszeket, a kertek fényözönét. Ha kókuszgolyókat készítek, gyermekeim is segítenek, nagyanyáink mellett mi is ezt tettük a bátyámmal. Mi a fenyőfát is együtt díszítjük. Nagyapám szokta mondani, hogy amíg lobog a tűz, addig megmelegedhet mellette apraja és nagyja. Valahogy az volt az érzésem, hogy mi a fa körül melegsünk meg és érezhetően átjárja szívünket a „gyermeknek lenni jó” örök ténye.

előretolt
helyőség

Mellékletünk az Előretolt Helyőség lapcsalád tagja • Kiadja: **Lilium Aurum Kft.** • Főszerkesztő: **Szentmártoni János** • Felelős szerkesztő: **Hodossy Gyula** • Szerkesztők: **Póda Erzsébet, Z. Németh István** • Főmunkatárs: **Kövesdi Károly** • Tiszteletbeli konzulens: **Tóth László** • Szerkesztő-koordinátor: **Nagy Erika** • Korrektor: **Tóth Ozsvald Zsuzsanna** • Tördelőszerkesztő: **Rácz Éva** • Nyomda: **ADC Media Rt.** • Terjeszti a **Magyar7 - Pro Média Alapítvány** • Elérhetőség: **helyorseg@liliumaurum.sk** • Honlap: **helyorseg.ma** • Támogató: **Magyar Kultúráért Alapítvány** • Támogatáskezelő szervezet: **Petőfi Kulturális Ügynökség Nonprofit Zrt.**

Petőfi
Kulturális
Ügynökség

karácsonyi körkérdés

Csóka Ferenc

A karácsony a gyerkőcök ünnepe

Persze a miénk is, de az igazi örömet a csemeténk ünnepi csodáktól ragyogó arcocskája adja. Van felemelőbb érzés nekik díszíteni a fát, nekik sütnifőzni, előlük dugdosni az ajándékokat?

Az én karácsonyom is akkor volt a legszebb, amikor gyerek voltam. Vártam az ünnepeket, mert azokon a napokon olyan dolgokhoz jutottam hozzá, amilyenekhez máskor sose. Banánhoz, narancshoz, mogyoróhoz, szaloncukorhoz, aranyba, ezüstbe csomagolt, formákba öntött töltött csokikhoz. És jött a Jézuska! Sose voltam olyan rossz, hogy ne jött volna. Még a karácsonyfát is ő hozta. Akkor díszítették fel a szüleim, amikor este elaludtunk. Mekkora sikoltozást csaptunk reggel a lánytestvéreimmel!

És annyi sütit ettünk, amennyi belénk fért. Abban az időben még nem volt divat a szénhidráttól ijedezni, különben is, annyit hokiztunk az általunk készített jégpályán, hogy az inzulinrezisztenciának esélye sem volt velünk szemben.

A legrosszabb karácsonyom is a kölyökkoromhoz fűződik. Tízévesen két hónapra kórházba kerültem, de karácsonyra hazaengedtek. Szörnyű volt visszamenni a tüsszurásos, svábbogaras kórházba...

Mára vénülő felnőttek letünk. Az unoka ugyan délután megjelenik a fiunkkal, de szenteste már „csak” ketten vagyunk. Vigyázunk a vonalainkra, az egészségünkre, vagyis nem eszünk-iszunk többet a szokásosnál. Évközben békében élünk egymással, ezért még csak nyályaskodni se tudunk fokozottabban. Az anyám *Mennyből az angyal* lemezét is megette az idő a lemezjátszóval együtt. Egész évben megvan mindenünk, amire szükségünk van. Nehéz különlegessé tenni ezeket a napokat. Csak akkor érzem a régi hangulatot, amikor valamilyen illat, kép vagy szín emlékeket idéz a múltból.

Fiala Ilona

Szeretem a változást, az újításokat, a fejlődést

Van viszont egy dolog, amin sohase változtatok: ez pedig a karácsony, különösen a szenteste megünneplése. Nem felejthetem a gyermekkoromban megélt karácsonyokat, amikor a konyhában segítettünk édesanyánknak az ünnepi vacsora elkészítésében. Édesapám estefelé behozott egy köteg szalmát, amelyet kicsi gyermek formájúra kötött össze. Azt mondta: „Sehol sem fogadták be a Szent Családot, legalább mi fogadjuk be a Kisjézust.” Elhelyeztük a heverőn, a már előkészített fekhelyen. Azután

megterítettük az asztalt, a nagy tálat kibéleltük papírral, ebbe kerültek a karácsonyi hagyományos finomságok: ostya, alma, dió, szőlő, az ostyához fokhagyma és méz. Az asztal megszentelésével és imádkozással kezdtük a szertartást, majd édesapám kezébe vett egy szép almát. Annyi szeletre vágta, ahányan voltunk. Mindenkinek adott egy holdacs-kát. Közben figyelmeztetett: „Bárhová kerültök, soha ne feledjétek, honnan jöttök, hová tartoztok, és hogy ide mindig visszaváruunk!” Közben egy tálkában gyűlt az étel a vadállatok és a hangyák számára is. Mert a vadakat fontos jóltartani, nehogy bántsák a családi fészkekből kiröppenő gyerekeket. A hangyák azért kapnak az ételből, hogy ha a gyerekek elbolyognak az erdőben (a nagyvilágban), megmutassák nekik a hazafelé vezető utat. A vacsora után karácsonyi énekek következtek. Természetesen élő „előadásban”.

Hosszú lenne felsorolni az egész menüt, az egyes étkeket kísérő szöveget, az énekeket, a karácsonyfa csillogó díszzeit. Csak annyit mondhatok: a mai napig úgy tartom a karácsonyokat, ahogy szüleim tartották. Annak ellenére is, hogy a család összetétele folyamatosan változik. Ez a hagyomány számomra szent és megváltoztathatatlan.

Hrubík Béla

Régi karácsonyok – földre szállt csodák

A kis Jézus születésének élmenye, a várakozás öröme, bennem is, mint minden kisgyermekben, akinek a tiszta lelkét megérintette az ünnep varázsa, mély, kitörölhetetlen nyomot hagyott. Karácsony előtti éjjel alig vártam, mikor lesz reggel, hogy a díszbe öltöztetett fenyőfán megcsilanjanak a féltve őrzött díszek és az angyalhajon megrekedt csillagok, s meghozzák a kis Jézus születésének hírét. A cserépkályha melege és a fenyő különleges illata terjengett a szobában, s olyan csend és nyugalom áradt mindenből, amit azóta is csak nagyon ritkán érzek. Szenteste a család a szépen, gondosan megterített asztal köré ült. Édesapám előtte szalmát hozott egy fonott kosárban, melyet az asztal alá tett, jelezve, ma vendégünk érkezik, egy újszülött, aki értünk, az emberiség megváltásáért jött a világra, hogy elhiggyük, a jó, az igaz, a szeretet létezik, ott van a legkisebb és a legszegényebb házakban is. A csikómasinán melegedett már a töltött káposzta, a sütőben a hal, illatuk betöltötte a kis konyhát, mely édesanyámnak köszönhetően mindig tiszta volt. A vacsora előtt imádkoztunk, megköszöntük Istennek, hogy nem hagyott minket árván ebben az évben sem, és hogy átélhetjük a Megváltó születésének csodáját. A vacsora után karácsonyi dalokat énekelünk. Ez a gyermekek számára csak fokozta az izgalmat, hogy mikor bonthatjuk már ki az ajándékot, amit a Jézuska hozott. A karácsonyfa alá csak egy vagy két apróság került. Egy kis nadrág, egy új kesztyű, vagy aprófából készült traktor, autó. De akkor az volt a gyémánt, a gyermeki vágy kis csodavára, mert volt

benne valami megfoghatatlan szeretet, ami körbevett, fényvel ölelte, takarta. Az est folyamán meglátogattuk anyai nagymamát, aki tőlünk néhány házzal odébb lakott egyedül. A régi szokásokhoz híven elénekeltük neki az ajtaja előtt a *Mennyből az angyalt*. Odabenn a frissen sült kalács illata terjengett. Soha finomabb kalácsot nem ettünk, mint akkor. Benne volt nagymama szeretete, minden tudás, amit a szorgos, de szegénysorban felnőtt édesanyák őszinte lelkű generációi adtak át egymásnak. Van a szeretetnek íze és illata? Van, de azt nem lehet sem leírni, sem elmondani. Csak érezni. És magadba zárni, mint a legnagyobb kincset. De egyszer minden elmúlik. Ahogyan lassan felnőttünk, úgy vittük magunkkal a kis családi fészkeinkbe ezt a szeretetet és csodát, amit otthon kaptunk a szüleinktől. Néha, így őszülő fejjel visszagondolva, úgy tűnik, mintha valamikor az idők kezdetén lett volna mindez, mintha csak álmodtam volna. A rohanó, önmagát kereső világban sok minden elveszett már. A csillogás lassan elfedi, eltakarja a zizegő szalma egyszerűségében és tisztaságában fekvő kis Jézust körülölelő fényt, misztikumot. A várakozás csodáját a rohanás pora fedte be. A betlehemi csillag is mintha egyre távolabbra és távolabbra vezetné az emberiséget, mely nem találja a jászlat, ahol a Megváltó megszületett. A régi hóval betakart táj tisztasága, csendje, a havon csikorgó léptek zaja már csak emlék. Egy régi, letűnt, de igazabb kor emléke. És hol van a karácsony? *Nyoma sincs a hóban, angyal hozza hátán. Holdkő tornyából az éj, csillagot dob, lásson. Ajtód előtt leszáll, hócsend-fehér szárnyon, leül, és megpihen a megváltó karácsony!*

vers

Gágyor Péter

A béke

Tán a folyónál terem a béke,
kék az ég, a folyó vize acélszürke,
és utolér az alkony
a folyónál a vízparton.
Az utad most is hazafelé vezet,
látod az égen a Göncölszekeret,
a kóbor Holdon paripa csavarog,
nem érzel örömet, sem bánatot.
Körbejár az idő,
fátyol alá bújik a háztető,
lekonyulnak a hideg kilincsek,

senki nem jön, senki sem csönget.
A Nap peremén kiserken a vér,
az idő bezár, és elfoszlik a tér,
a hűvös esti csendben magad vagy,
és a béke köpenye beteríti válladat.
Talán messze a Föld másik oldalán
áldozatát űzi egy bős z oroszlán,
zihálva menekül az űzött vad,
félelmes minden pillanat.
Távol Indiában a lankás domboldalon
végiggurul a halvány nyugalom,
egy guru görgeti eszméit
a gógós világ végéig.
Valódi béke a nyugalom? – Nem tudom,
a tibeti láma varázsszava: om, om,
nyugalom-e a berregő fogkefe,

harcok, terror és mindenféle
riasztó hírek, véres szenzációk,
a képernyőkön felbőszült riadót
hívó kommentár egyre azt harsogja:
Háború!
Közben dübörög a reklám zaja:
vásárolj, utazz, élvezz, pörögj fel,
az életet habzsolni kell,
a világ harsányan zakatol.
Tán vágyaidban barangol
mégis a béke,
olyan, mint az ég kékje,
és halkán, messze, valahol
a szívednek dalol.

novella

ANJOU KÁROLY KARÁCSONYA

Bíró Szabolcs

Napokig havazott, szakadatlanul, nagy pelyhekben. Vastag hódunya takarta a Pilst, vakító fehérbe öltözött az egész Dunakanyar. A folyót acélkemény jéggréteg borította, a hajókat már rég szárazra vontatták, még Szent András-kor. A jég olyan vastag volt, hogy lovasszánnal is rá lehetett merészkedni, és oda-vissza megtenni az utat a visegrádi meg a marosi rév között.

Karácsony havába lépve a királyi udvarban is lelassult, elcsöndesült kissé az élet – persze csak amennyire egy uralkodói kúrián lehetséges az ilyesmi. Neksei Demeter, a király mindig ügybuzgó tárnokmestere ezekben a hetekben is úzte, hajtotta a munkát – olyasformán, ahogy majd a tavaszi olvadás után vetik magukat az urak az ébredő természet vadjai után, kezükben ijjal, lándzsával. Anjou Károly azonban, saját maga számára is meglepő módon, át tudta adni magát a közelgő szent ünnepnek. Ő, aki gyermekkorától a céljaiért küzdött – a csatamezőn éppúgy, mint a diplomácia sajtáságos vérmezőin –, akinek soha egy nyugodt órája nem lehetett, aki folyvást a széthúzó, köpönyegforgató tartományurak megbabolázásán fáradozott, s akinek még koronát is háromszor kellett szereznie, hogy egyszer s mindenkorra igazi királlyá lehessen... Ő, a nyughatatlan fejedelem, ab-

ban az esztendőben, az Úr 1326. évében karácsony közeledtével valamiféle bizsergető melegséget érzett szétáradni a bensőjében.

Hite szerint ezért is küzdött két és fél évtizedig: hogy egyszer végre élvezni tudja az ünnepet. Hogy megengedhesse magának a gondtalanságot, s ehhez még részeg tivornyára se legyen szüksége, elég legyen egyszerűen végignézni székvárosa hófödte utcáin.

Az adventi böjt nemcsak a lelkére, hanem a testére is jótékony hatással volt. Végre nem hasogatták tüzes nyilak a térdét, holott a télvíz idején jelentkező fájdalom lassan már évtizedes társává öregeedett. Szenteste pedig olyan étvágygal ette a csuka bőrbe töltött halpástétomot, mintha akkor kóstolta volna életében először. Az olajmécsesek illata szinte elandalította. Az éjfél misén úgy megindította az esztergomi érsek ünnepi szózata, hogy még a tekintete is elhomályosult. Károly alig ismert magára.

Másnap reggelre elállt a havazás, és olyan békés nyugalom telepedett egész Visegrádra, hogy az uralkodó biztosan hitte, ennél álmodni sem lehetne szebbet. Összehúzta magán prêmes gypjúköpönyegét, s az alsóvár roppant lakótornyát elhagyva megeresztelte a feleségét, aki udvarhölgyeivel éppen a palota kertjének kopár fáit ékesítette

fel az ünnepi szokás szerint. A szolgálóleányok széles, lapos kosarakban hordták eléjük a zsinagra fűzött almát és diót, az udvarhölgyek pedig olyan víg énekléssel, nevetgéssel nyüzsgöttek Piast Erzsébet körül, mintha a királyné az anyjuk lenne, ők pedig szeretlen leánykái. A király arcon csókolta hitvesét, és áldott karácsonyt kívánt neki, majd palotásai kíséretében tovább vonult a városban – csak úgy, gyalogszerrel taposva a mély havat.

Az emberek mindenütt kipirult orcával, ragyogó tekintettel köszöntötték, sokan meg is lepődtek, hogy csak így látják a birodalom urát, mindössze négy könnyűlándzsás kíséretében, kedélyesen sétálgatva, mint bármely más uraságot.

Aztán Károly megpillantott egy asszonyt, szegényes rongyokba bugyolálva, adventi babával a karján. A karácsonyt megelőző bűnbánat ideje rég elmúlt már, s az az asszony mégis házról házra járva próbált némi alamizsnát koldulni. Amint rájött, ki közeledik feléje, roppant zavarában elfordult, de Károly odakiáltotta magához, és még mielőtt a szerencsétlen asszonyt magyarázkodni kezdenetett volna, egy teli erszényt zárt a markába. Hirtelen nem is lehetett volna eldönteni, ki lepődött meg jobban: az asszony, vagy a palotások.

– Menj békével, asszony! – mosolygott rá a király. – Szent karácsony ünnepe mindenkié.

Az egyik kúria udvarán, rögtönzött kis faemlőnyen nemesi gyermekek álltak, s egy szerzetes vezetésével latin nyelvű ünnepi énekeket gyakoroltak – oly átéléssel, hogy észre sem vették a kapu előtt elsétáló uralkodót. Károly kíváncsian várta, vajon a komoly hangvételű misztériumjátékok mellett készültek-e az ifjak tréfásabb énekekkel, mulatságos paradijsomjátékokkal is. Az efféle betlehemezéseket kedvelte igazán, és aznap emelkedett hangulatában szívesen vette volna, ha valamin teljes szívből, teli szájjal nevet.

Lovászmestere, Lackfi István portájához érve aztán azonnal elvigyorodott. A büszke udvari lovag fekete gypjúköpönyeget viselt legszebb ünnepnap ruhája fölé kanyarítva, szíve fölött a Szent György Lovagrend vörös mezőben ezüst kettőskeresztes címerével. Ott állt az udvar közepén, és szigorúan figyelte, mint takarítják el emberei széles lapátokkal, ásókkal az utolsó csepp havat is az udvarról.

– Lackfi mester! – lépett be a porta kapuján Károly, mire mindenki azonnal abbahagyta a munkát, kihúzta magát, és úgy fordult a király felé, mintha az legalábbis seregszemlét jött volna tartani.

– Felséges uram! – sietett elé veres orcával a hatalmas bajuszú, széles mellkasú lovászmester. – Micsoda tisztesség ez nekem! Áldott karácsonyt kívánok, felség!

– Áldott karácsonyt neked és házad népének, Lackfi mester! – biccentett Károly mosolyogva. – Mi folyik itten? Hát karácsonykor sem engedsz pihenést az embereidnek?

– Nem tehetem, felség – szabadkozott a lovag. – Ha nem takarítjuk el a havat, nem tudunk hol hadgyakorlatot végezni...

– Hadgyakorlatot? – vonta fel szemöldökét a király. – Tegnap volt szenteste, Lackfi mester, mától egészen Boldogasszony havának hatodik napjáig semmi efféle nem kéne megkövetelned a tiedtől.

– Tudom én, felség, tudom, hogy mi a szokás vízkeresztig – veresedett el még jobban Lackfi István képe. – De én már csak olyan vagyok, hogy azt hiszem, sem a karácsony, sem az Epiphania Domini

nem nézi, jön-e ránk vész. Márpedig ha jön, akkor nekünk az embereimmel mindenre készen kell állnunk.

– Nyugodjál meg, Lackfi mester, érték én mindent – így Anjou Károly. – De azért ne feledd, derék embereidnek is meg kell tisztelniük az Úr-jézus születésnapját, és tán téged is, engem is jobb szívvel szolgálnak majd, ha hagyod, hogy kicsinyég visszavonuljanak a családjukhoz, pihenjenek, ne gondoljanak bajjal, háborúval a következő esztendőig.

– Észben fogom tartani, felség – ígérte Lackfi. – Épp csak egy kicsit mozgunk majd. Csak úgy, hogy ne fázunk.

– Jut eszembe, Lackfi mester – fordult hátra a király, és egyik palotásától átvett egy hosszúkas fadobozt –, ezt neked hoztam.

– Nekem, uram? – kerekedett el a lovászmester szeme. – Felség, én igazán...

A bársonnyal bélelt dobozban míves kis tőr feküdt, ezüst szereléssel, markolatán fekete bőrbevonattal. Lackfi immár a füle tövéig vörösödött. Nem számított rá, hogy ajándékot kaphat a királytól, még ha ő maga természetesen be is szolgáltatná a maga ajándékait a kúriának: külön figyelemmel volt Károlyra, Erzsébet királynéra és az apró hercegekre, amikor szolgálival összeállította az aranyos serlegekből, ezüsttálakból, drága csecsebecséből álló csomagját.

– Köszönjük hűségességed szolgálataidat, Lackfi mester – nézett a szemébe Anjou Károly. – És nem felejtjük el becses ajándékaidat sem...

A király ezután továbbállt, szelíd határozottsággal elhárítva a lovászmester invitálását ételre, italra. A becsületesen feldíszített portát azért még megdicsérte: Lackfi István visegrádi háza valóban gyönyörűen fel volt ékesítve kívül-belül örökzöldekkel, ahogy ilyenkor illett.

S csakúgy örökzöldek díszítették valamennyi visegrádi házat, sőt a palotaépületet, az alsó- és felsővárral egyetemben. Mindenütt fenyőágak, magyal, repkény és fagyöngy tette élénkebbé, ünnepibbé az épületeket, s az emberek végre elővették a láda mélyéről féltve őrzött szöttéseiket, bibliai jeleneteket ábrázoló faliszőnyegeiket, legjobb edényeiket, drága méhviasz gyertyáikat, a mécsesekbe való illatos olajait.

Király Anikó alkotása

novella

Az alsóvár tövében apródok és udvari ifjak vívtak önfeléd hógolyócsatát. A király láttán azonnal vigyázzba merevedtek, de Károly víg nevetéssel utasította őket, hogy csak folytassák – egy jókora golyót végül még ő is közéjük hajított, mielőtt visszatért volna a lakótoronyba.

Addigra az ő ajtajára is felkerült a magyal, melynek vörös bogyoíról úgy tartotta a hagyomány, hogy azokat Jézus Krisztus vére színezte meg. Erről Károlynak akaratlanul is eszébe jutott, mennyi vért kellett kiontani ebben az évben is: háborúzni és ölni, hogy béke és rend lehessen. Elmerengett rajta, vajon lesz-e valaha másképp...

Délutáni sakkozását Drugeth Fülöp nádorral egy újabb udvari vitéz érkezése zavarta meg: Zách Felicián a lovászmesterhez hasonlóan szintén a Szent György Lovagrend vörös címeres, fekete gyapjúköpönyegét viselte. Ajándékot hozott, fiával, az ifjú Bódoggal együtt, s összeráncolt homlokkal jelentette, hogy szokatlanul sok sólymot látott felröppenni a Pilis kopár rengetegéből.

– Attól tartok – mondta komoran a semptei várnagy –, hogy egyesek még most is úzik a régi pogány rítusokat, s Krisztus születése helyett az újjászülető fényt ünneplik, ahhoz akarnak közelebb kerülni a sólymaikkal. Kerecsenyünnep, úgy mondják...

– Ugyan, Felicián uram! – békítette a király a mord nemest. – Bizony csak a királyi madarászok röptetnek, hisz végre elállt a havazás, kiragyogott a nap.

– Bizony, felség – mormogta a bajsza alatt Felicián. – Én azért mégiscsak kiküldenék egy lovascsapatot.

– Vért ontani karácsonykor, Felicián uram? – sandított rá Károly. – Nem lenne szerencsés, úgy vélem.

– Bocsánat, felség! Igazad van.

Miután a két Zách nembéli távozott, a sakkjáték után pedig Drugeth Fülöp is magára hagyta Károlyt, az uralkodó felsétált a torony mellvédjére, és ismét végignézett székvárosán. Hála töltötte el a szívét: ím, az átkozott vérontáson túl mennyi minden üdvös dolog is történt még! Három esztendeje tudhatja székesfővárosának ezt a gyönyörű helyet a vén Duna kanyarulatjában, erdők és hegyek ölelésében. Ezüst-, arany- és sóbányái csak úgy ontják magukból rejtett kincseiket, melyeknek köszönhetően a magyar archiregnum gazdasága szebben virágzik, mint valaha. Tavasszal végre valóra válthatta régi álmát, s a keresztény királyok közül elsőként hozhatott létre világi lovagrendet: Szent György lovagságának testvéri közösségét, melyben ötven válogatott vitéz, országa fiainak legjava eshetett át a beavatási rítuson. Mindezt alig egy hónappal azután, hogy megszületett második törvényes fia, Lajos.

Károly elmosolyodott: László lesz majd a király, Lajos pedig egyházi főméltóság – utóbbi nem véletlenül kapta Károly nagybátyjának, Toulouse-i Szent Lajosnak a nevét, aki egyben védőszentje is a hercegnek. S a derék kis Kálmán, balkéz felől született fia is kiváló egyházi nevelésben részesül majd...

Minden rendben lesz. Ha Isten is úgy akarja, a következő év elején erős gazdasági szövetséget köt a Cseh Királysággal, s az olyan megbízható lovagok, mint Lackfi István vagy Zách Felicián, biztos támaszt nyújtanak majd a koronának. Feliciánnak lassan a fia is eléri azt a kort, hogy Szent György lovagjává avathassák, Klára nevű leánya pedig maholnap Erzsébet királyné hölgykoszorújának legszebb virága lehet. Micso-

Király Anikó alkotása

da idők jönnek eztán, micso-da arany esztendők!

De most karácsony van – béke, meghittség, szeretet.

Károly úgy döntött, visszatér a toronyba, hogy átöltözzön az esti szentmiséhez.

Talán egy kupa forró, fűszeres bor is jólesne ebben a hidegben. A mise után pedig tölt majd némi időt gyönyörű kis ivadékaival – köztük is elsősorban Lászlóval, hatalmas örökösével.

– Anjou László király – mondta ki Károly félhangosan. Úgy érezte, ez a név igazán pompásan cseng majd minden alattvaló fülében.

vers

Ravasz József

Advent

1
Karácsonyvárásban öregszem,
gyönyörködöm Jézus-műveiben.

2
Cigánygyerekként karácsonyfa
akartam lenni nincstelenségünkben.

3
Várakozásnak tanultam ki.
Műhelymunkám ima.

Mindennapjaink
karácsonya

Karácsonykor a nincstelenség
eltörpül, mintha a cigány létben
sohasem létezett volna,

örömeinkben minden
régimese igaz, és folytatódik
való világunkban,

megmagyarázhatatlan
természetességgel Jézustól
semmit sem kérünk számon,

az igazságtalanságot
elszenvedjük
ősidők óta,

szentestén most is
egymás szeme fényében
melegsünk, reményteljességben.

novella

A BOT

Egyszer csak a január ormótlan, fenyegető, utcányi jég-tömbként kezdett kísérteni minden gyerek és tanító békésen doromboló december végi napjainak véget nem érő délutánjain, meleg szobában, pihe-puha takarókkal, cuki kutyaként hemperegve.

Itt az új év, és minden kéthetes szokásunkat hirtelen felrúgva, korán kelve, készülletlenül, riadtan el kell indulni az iskolába.

– Nos hát, akkor meséljete! Milyen volt a karácsony? – kérdezem az osztályomat elsőéves tanítóként, megfelelő érdeklődést s lazaságot mutatva, a rutin hiányát ezzel óvatosan eltakarva.

Az osztály fellélegzik. Már lemondtak minden szabálytalanságról, nehéz magyarázatokra, új anyagra, diktálásra számítottak, s mégse: még van

egy kis haladék, még elodázható – ha csak egy órára is – az a bizonyos másik rendszer, ahol saját sorsába szédülő fogaskerékké kell válnia előbb vagy utóbb, de mindenkinek.

Megered a nyelvük. Nézem őket, a kilencéves szépségeket, zsbongókat, még mindent elmondani akarókat, ezt a gyönyörű nagy magyar osztályt itt Felvidéken, s az egyetem jut az eszembe: a legfontosabbat senki sem mondta ott, hogy milyen gyorsan meg fogom őket szeretni.

Most épp az ablaknál arra a bús, barna szemű lánykára kerül a sor. Magam is elcsodálkozom, ahogy árad belőle az öröm, mikor a csodaajándékairól mesél – hiszen általában nem egy áradozó kisember. Halkan él, a szemében akkor is bujdosik a bánat, ha néha mégis elmoso-

lyodik. Sosem akartam ebből a burokból kirángatni. Tudom, hogy egy hangos szó is miképp tud törni-zúzni ilyen csöndesen őrlő kicsiny lélekmalmokban.

A karácsonyfájukra külön kitér, ami szédületesen magas, a mennyezetig hatol a tornya, itt-ott kivillan belőle egy-egy finom ezüstpapírba csomagolt pici, töltött ékszer-csokoládémikulás, táncoló szaloncukor, piros és sárga és arany díszgömbökkel, angyalhajjal, és...

– Tanító bácsi! Akkor a legszebb, amikor villanyoltás után mesélni kezdenek rajta az izzó, apró varázségők, és olyankor derengő fényükkel olyan szépeket lehet gondolni, hogy a szív megsajdul belé!

Néhány súlyos, sírós felhőkkel vert, setét hétköznap vonult csak el épp a fejünk fe-

lett, amikor szülői látogatásra kellett mennem. Azokban a savanyú hetvenes-nyolcvanas években ez része volt a tanító munkájának, és bizony sokkal hasznosabb volt annál, mint hogy beszüntessék, így hát be is szüntették.

Épp a bús, barna szemű családja került sorra. Délután keresem meg a házat, ami kőművesért, tetőfedőért és szobafestőért kiabált már évek óta, mindhiába. (A szegénység velünk volt, még akkor is, ha az újságok régóta magyarázták nekünk, hogy az nem úgy van. Egyszerűen csak süketek és vakok vagyunk, mondták megnyugtatón.)

Belépek. Rongyszőnyeg, pergő festék, enyhe ázottkutyaszag, s mindjárt a konyha gőze, áporodott, a szék hideg, nyikordul. Kedvesen fogadnak, halkan beszélgetünk kicsit. Az ünnepek is szóba kerülnek, persze.

– Hát, most csak ilyen fáradt lettem – mutat a háziasszony a kisasztalra, s megmerevedem a látványtól: egy elárvult, kiszáradt faág néz a vízköves vázából riadtan rám, mint akit lelepleztek, és én is pont úgy nézek vissza rá. Pár színes papír szelídíti csak a keserű csendéletet.

– Nos, hát ez az a szédítő karácsonyfá? – gondolom, de mosolyogni próbálok, s valami bamba bölcsességgel ütném el az elüthetlent.

– És Csiri? – mert így becézték a kis barna szeműt, talán abban reménykedve, hogy gazdagság helyett legalább telecsiripeli majd étellel ezt az elszegényedő kicsi otthoni világot.

– Csiri merre van?

Szarka Tamás

– Benn a szobában. Tessék csak! – mutat az ajtóra a fáradt asszony.

Halkan benyitok. Csirit, a kismadarat ott találok szentképpé szunnyadva az ágyán, agyonszorongatott plüssel, ami annyi év szolgálat után rég párnává szelídült. Halkan becsukom az ajtót, már búcsúzom is, de még lopva rásandítok a faágra a kisasztalon.

Hogy csináltad, bús, barna szemű? Mit tudsz, amit mi nem: okosok, számolók, tervezők, fontoskodók, gyanakvók, igazságokat üldözők, a nyilvánvalót elhazudók, hiteken rőfögők, magunkba tekeredők, ostobák előtt leborulók, szigorúk, hidegek, jéghegyek a másik jéghegy előtt? Hogy varázsolsz botból ragyogó ünnepet, rongyból babaszobát, magad szomorából táncoló örömet?

Már a lucskos, sötét utcát taposom kabátba húzott nyakkal, te meg, Csiri kismadár, te meg lehet, hogy megint a reménytelen szobában az ünnepbe repültél? Ahol diós kalács illata, izgatott mosoly s szédítő karácsonyfá laknak?

Ezeréves vagyok, Csiri. És igen. Az elején... mintha én is találkoztam volna a tudományoddal, de már nagyon messzi... már nem is tudom... csak érzem... már csak a hiánya világít. Mert én már rég végérvényesen felébredtem, de te álmodj, bús, barna szemű, repülj, varázsolj helyettünk is, amíg csak lehet!

Holnap kivételezni fogok veled, kisasszony, hátha beleszól abba a szép világba, s akkor ott majd végre együtt nevethetünk.

Király Anikó alkotása

vers

Tóth László

Meghallod-e

Ha sétálsz magadba merülten az utcán
csak úgy
elvegyülten is kiváltan
és elsuhan melletted egy angyal
mit teszel

Közönyösen mész tovább
vagy rámosolyogsz
és elhiszed a csodát
mely mint mondják
magad is lehetsz

Vagy aki kissé meglökve téged
fonalát vesztve melletted tapogatózik
a fal mentén
élete félhomályos labirintusában

Észreveszed-e a fényt fölötted
mely ha villanásnyi időre is
melegséggel tölthet el
a dermesztő világban

Ha sétálsz magadba merülten a közönyös utcán
elvegyülten is kiváltan
és elsuhan feletted az angyal
meghallod-e szárnyai suhogásában
a létezés szférákon túli zenéjét

Észreveszed-e még

Észreveszed-e még ha szeretni akar
s szeret is valaki
vagy beéred azzal hogy magadat szereted
netán utálod épp
mikor hogy

Tudod-e még mi a szeretet
vagy beéred azzal
hogy van enned innod s ágyad is
bár megosztanod nincs kivel

Észreveszed-e még
a talpad alá kanyargó utakat
akik helyetted is tudják
merre vezessenek

Mered-e tudni még
hogy az Örökkévaló benned is lakhat
s neki köszönheted
a szemedben felfénylő fényt

S nedvesíti-e még ima
kicserepesedett ajkadat

Vagy beéred azzal hogy dühödben
nyálad fröccsen egy vétlen csillagra

Petőfi 200

PETŐFI A FELVIDÉKEN 11.

A Magyar Országgyűlés tavaly Petőfi Sándor emlékévvé nyilvánította a 2022-es és 2023-as esztendőt, a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb és legismertebb alakja születésének 200. évfordulója alkalmából. Tudvalévő, hogy a költőóriás élete huszonhat éve alatt közel nyolcszáz verset írt, s ezeknek a verseknek a jelentős része a Felvidéken íródott. Jegyzeteiből kiolvasható, hogy ezer szállal kötődött a Felvidék szépségeihez, végigjárta a nevezetességeket. Mindezt bizonyítja a számtalan emlékhely, szobor, emléktábla. Petőfi Sándor bicentenáriuma alkalmából a márciusi számtól kezdődően egy éven keresztül közöljük a Kiskőrösön született Magyar Zoltán író, néprajzkutató Petőfi Sándorról szóló (történeti) felvidéki vonatkozású írásait 13 helyszínnel. Ezeket az írásokat egyaránt ajánljuk mind az irodalomtörténet szerelmeseinek, mind pedig a szélesebb olvasóközönség figyelmébe. Az egyenként megjelenő fejezeteket szemléletes képanyag teszi élményszerűvé.

Magyar Zoltán

TÉLI BÚCSÚ SELMECTŐL

A fél évig a selmecebányai evangélikus líceum padjait koptató fiatal Petőfi javarészt 1838–1839 fordulójának téli hónapjait is e nagymúltú bányavároskában töltötte. A karácsonyi napokat történetesen nem, ugyanis egyes erre vonatkozó adatok szerint a szüleidre hazautazott a szüleihez az Alföldre, és Selmecre csak a következő év elején tért vissza. A szemesztervégi bizonyítványosztás azonban az ünnepi hangulatot megtörve kiábrándítóan hatott az ifjúra, ugyanis éppen kedvenc tantárgyából, magyar történelemből „ponálták secundába” – mint ahogy erről a később született *Deák-pályám* című szatirikus költeményében fogalmazott. A lejtőn lefelé indult költő sorsát diáktársa és barátja, Szeberényi Lajos írja le a legpontosabban: „Gazdája részeges kamarai hajdú volt, kívül P. egy szobában lakott, s ki olykor mámoros fővel a nála szállásolt tanulóknak saját verses elmeszüleményeit szokta volt tollba mondogatni. Ez esti elmaradozásának okát talán nem is gyanítván, másrészt pedig látván, hogy szegény fiú, kinek anyyja sem volt, hogy a karzati díjat megfizethette volna, s végre, egyik, másik holmiját eladta, korhelységgel vádolta őt tanítóinál. Ezek nem vettek anynyi fáradságot, hogy az ügyet mélyebben megvizsgálják (...) more patrio megintették, megdorgálták, s a történeteket valószínűleg atyjával is tu-

datták. A dorgálások eredménye csak az lett, hogy P. előbbi életmódját folytatta, mi tanárait tőle egészen elidegeníté: gazdája pedig egy atyjához intézett levélben a legfeketébb színekkel, mint legkicsapongóbb ifjút ábrázolta.”

E „korhelykedés” mögött az sejthető, hogy ebben az időben már inkább a távozás, a vándorszínészi tervek, s nem a Selmecen maradás foglalkoztatta az ifjút. A történéseknek egy váratlan esemény adta meg a végső lökést: édesapja levele, amelyben közölte vele, hogy gondoskodjék magáról, mert a taníttatását többé nem finanszírozza. Ekkor jutott ama végső elhatározásra, hogy elhagyja Selmecet. Már csak némi pénzt kellett szereznie az útra, mely egy meglehetősen eredeti ötlettel sikerült. Felkereste a város Kranzl nevű plébánosát, kijelentve, hogy át akar térni a katolikus hitre, mire kapott egy húszast, majd pár nap múlva kétszer annyit az útiköltségre Vácig. Az esetről Delhányi Zsigmond és a Szeberényi-testvérek egyaránt beszámoltak emlékirataikban, tehát hiteles lehet. Annál inkább, mivel azt maga Petőfi is elmondta Kemény Jánosnak egy pozsonyilieti séta alkalmával, 1841 tavaszán: „Pénzem kevés volt; azt az egy pár forintot, amit eladott ágyneműim, ruháim és könyveim árából összecsináltam, pesti tartózkodásomra akartam megtakarítani, – betértem tehát egy pár katolikus

Selmecebánya

plébánoshoz, s hogy némi pénzsegélyt csikarjak ki tőlük, azzal ámitottam őket, hogy a váci püspökhöz megyek s ott a katolika vallásra akarok áttérni, mert a lutheránusokat gyűlölöm. Az egyik csak néhány garassal szúrta ki a szememet, s azt is szakácsnéjától kérte el; de a másik adott egy ezüst tallért, erősen szívemre kötve a jó szándékot.”

Minden jel szerint tehát az ifjú már ekkor sem lehetett tehetségtelen színész...

Az így összeügyeskedett pénzből Sándor Zuán hírneves cukrászdájában süteményt és egy üveg likórt vásárolt, és búcsúzásképpen megvendégelte barátait. Mint azt Szeberényi Lajos a *Néhány év Petőfi életéből* című művében (1861) feljegyezte, az utolsó éjszakát az ifjú költő a Szeberényi-fiúk szállásán töltötte. Éjjelleg társalogtak, akkor sikerült csak nehezen lefekvésre bírni. Andor átengedte helyét, de Sándor nem maradt sokáig nyugton; felkelt, gyertyát gyújtott, majd leveleket és papírokat égetett el, arcán meglátszott a belső viaskodás. Hirtelen összecsomagolta holmiját, megölelte és megsókolta a két testvért, megígérte, hogy tudósítani fogja őket sorsának alakulásá-

ról, majd rövid „Isten veletek” köszöntéssel búcsút intett.

„És ő virradatkor elment, csikorgó kemény hidegben, gyalog, egyedül az alsó kapu felé, melyen az út Pest felé vezet. Ez febr. 14. és 16. közt lehetett...” Február 15-én történt.

Az ifjú költő első megállója a hófödte honti hegyek között fekvő Prencs (Berencsfalu) nevű községben volt, ahol Szeberényi Lajos szerint az alábbi anekdotikus eset történt vele: „Selmeceztől néhány mértföldre estve egy korcsmába ért éjszakára, nem volt több pénze, őt váltó garasnál. Fázott is, éhezett is, szomjazott is. De hogy a fekhelyül szolgáló egy zsup szalma árát reggel kifizethesse: nem mert egyebet kérni darab kenyérenél. Falatozás közben beszédbe elegyedik a korcsmárossal, ki valaha – mint látszott – legalább az iskolák mellett járt. Ennek neje, ki a kemence tövében ült, félénken integetett valamit Petőfinek, mit azonban ő nem volt képes megérteni. Szerencséjére kihívták a korcsmárost, s ekkor a nő tudtára adá a már-már vitatkozni kezdett ifjúnak, hogy az istenért ellent ne mondjon férjének, ki hat iskolát végzett, ha becsíp, nem tűrheti, hogy

vele ellenkezzenek. Ilyenkor annyira dühbe jő, úgymond, hogy megfeledkezik magáról, s vendégeit is kikergeti. Bejövén a korcsmáros, folytatja okoskodásait, s nem csekély bámulatára, a mi Sándorunk az ő legotrombább állításait is helyesli, sőt dicséri. Ez által annyira megkedveltette magát, hogy a korcsmáros ételt és bort hozatván, derekasan megvendégelte a diákot, sőt másnapra is ott marasztalta, s ő, nem lévén sietős útja, szívesen ott is maradt; harmadnapon pedig saját kocsiján a legközelebbi állomásig elvitette.”

A Selmecebányáról távozó, a téli honti országúton baktató Petőfi afféle trickster-ként, vagabund diákként tűnik fel Szeberényi lapjain. S meglehet, már csak szükségből is, az volt. A berencsfalvi, hajdan zsupfedeles kocsmáépület egyébként még manapság is áll iskolává átalakítva, miként áll a község díszeként Szent István ottani köztéri szobra is, amelyet néhány évvel Petőfi ottjárta előtt, 1821-ben állítottak, azt örökítve meg, amint a magyaros öltözetben térdeplő király felajánlja az ország koronáját a magas talapzaton trónoló Szűz Máriának.

Emléktábla a líceum falán

film

AZ ÚR NAPJÁT SZENTELD MEG!

Kovács Balázs

Egy külvárosi panellakásban megszövik egy család, valahol Lengyelországban, a nyolcvanas évek végén. „A gyerekek sosem fogják elfelejteni ezt a karácsonyt, a Mikulást, meg az éjféli misét (...) Olyan volt, mint régen” – nyugtázzák elégedetten az estét. Koccintanak, a férj megcsókolja a feleségét, majd hirtelen valaki csönget,

s szinte hallom magamban a narrátort, ahogy mondja: de igazából semmi sem volt a régi.

A *Tízparancsolat* (*Dekalog*) egy tízrészes sorozat, melyet Krzysztof Piesiewicz és Krzysztof Kiesłowski készített a lengyel televízió számára a nyolcvanas évek végén. Bár az egyes részek cselekményei nem függenek össze, s külön műként

is megállják a helyüket, ahogy a cím is utal rá, a sorozat koncepcióját a bibliai tízparancsolat adja. A lengyel filmművészet egyik legjelentősebb alkotójának sajátos látásmódját Paul Coates egy esszéjében találóan úgy ábrázolta, hogy ha Kiesłowski a mennybemenetel történetét filmesítené meg, valószínűleg az égre szegezett tekinteteket szedné ízekre, és nem a tekintetek tárgyát.

Ha röviden jellemeznem kéne ennek az írásnak a témáját, vagyis a csekély ötvenhárom perces játékidejű sorozat harmadik részét, azt a részegen kóborló mellékszereplőt mutatnám be, aki itt-ott néhány másodperc erejéig felbukkanva végigkísér minket. Először még vidám ünnepi dalokat énekelve, egy feldíszített karácsonyfát húzva maga után, aztán már zavarodottan, azt kiabálva: „hol az otthonom?” Végül meztelenül és remegve, összekuporodva, ahogy vízsugárral ébresztik fel egy kijózanító állomáson.

Hol az otthonom? Talán erre a kérdésre próbál meg kétségbeesetten választ kapni Ewa (Maria Pakulnis), amikor úgy dönt, felkeresi volt szeretőjét, a családost Januszt (Daniel Olbrychski), és kitalál

egy játékot, melynek lényege, hogy ha bármilyen módon képes lesz rá, hogy vele töltsze az éjszakát egészen reggelig, akkor „minden rendben lesz”. Azt hazudja Janusznak, hogy reggel óta nem találja a férjét, ezzel rávéve, hogy együtt kutassanak utána a város különböző helyein. Évek óta nem találkoztak, kapcsolatuk hirtelen megszakadt, amikor egy ismeretlen telefonáló által Ewa férje rajtakapta őket egy hotelszobában. Soha nem beszélték meg, hogyan élték meg a történeteket: erről hull le fokozatosan a lepel. Ewa azt hitte, Janusz telefonált a férjnek, mert már kényelmetlen volt számára a kapcsolatuk, miközben Janusz szerette őt, és szeretett volna mindent megváltoztatni.

A morális nyugtalanság mozija; intim mozi – gyakran így nevezik azt a Kiesłowski által is képviselt irányzatot, mely a hetvenes években kezdett el kibontakozni, többek között olyan alkotók által, mint Krzysztof Zanussi, vagy éppen Agnieszka Holland. „A céloom megragadni azt, ami bennünk lakozik, s nem filmezhető le. De eljuthatunk a közelébe. (...) Azért csinálsz filmet, hogy adj valamit az embereknek, hogy elvidd őket valahová, mindegy, hogy a megérzések vagy az ész birodalmába” – számol be a rendező művészi hitvallásáról.

A többi kilenc résszel együtt szívből ajánlom ezt a sorozatot minden kedves olvasó számára, aki ilyen módon kívánna elmélyülni ebben az ünnepi időszakban.

Király Anikó alkotása

képzőművészet

A VÁSZON ILLATA

Király Anikó már gyerekként mindenféle történetet kitalált, s ezeket illusztrálta is. Még képregényeket is készített. A történetmesélés az élete része, a hivatása lett, a rajzolás pedig háttérbe szorult. Eredetileg újságírást tanult, de nem tetszett neki a szerinte száraz, túlzottan a politiká-

ra összpontosító szakma. Az újságírás esztétikai része jobban érdekelte, ezért elvégezte a grafikusképzést. 2018-ban vizsgázott le, s abban az évben megjelent az első ifjúsági regénye is. Anikó szinte állandóan ír. Ha nem regényt vagy mesét, akkor novellákat, cikkeket. Ez megterhelő tud lenni, kemény

összpontosítást igényel. A rajzolás, a festés, a mindenféle kézműves-tevékenység az, ami kikapcsolja. Ezek egészen más hangulatot kívánnak, mint az írás. Rajzolás alatt megnyugszik, nem pörögnek kusza gondolatok a fejében, kikapcsol, és csak színeket, formákat lát. A hagyományos módszereket

részesíti előnyben. Szereti, ahogy a ceruzák sercegnék a papíron, ahogy maszatolódik a festék, hogy piszkos lesz a keze. Festésnél szereti keverni a színeket, szereti a vászon illatát. Használja a számítógépet is, mert egyrészt gyorsabb dolgozni vele, ki lehet javítani a hibákat, másrészt az illusztrálás kifejezetten olyan műfaj lett, aminél elengedhetlenné vált. Eddig csak egy könyvet illusztrált, ami egyben a saját története is volt. Megírt egy olyan mesét, amelyben a Csalóköz gyönyörű helyszíneit, régi mesterségeit, állat- és növényvilágát mutatta be a gyerekeknek. Így született meg a *Mangalucával Kukkóniában*. Nagy öröm volt számára megalkotni a szöveget és az illusztrációkat is. Rajzai az Új Nő magazinban bukkannak fel. Kis illusztrációk, vagy illusztrált cikkek formájában. Ez utóbbit nagyon szereti, mert csodás helyeket mutatott már be az olvasóknak: szülőfaluja, Feketenyék rejtett kincseit,

Nagy Erika

Király Anikó (Fotó: Szalmás Krisztina)

Toszkána lenyűgöző tájait és a Balaton csodáit is.

Király Anikó szabadúszó író, újságíró is. Jelenleg a magyarországi Líra-csoport alá tartozó Menő Könyvek kiadónak ír ifjúsági regényeket. Náluk eddig öt regénye jelent meg (*Strand, papucs, szerelem; Csak barátok?; Semmi pánik!* trilógia). Most írja a hatodikát, illetve egy történelmi fikciós regényen is dolgozik, ami szintén a fiatalabb korosztálynak szól.

Király Anikó alkotása

novella

FIAM SZEMÉBEN

Anna az apró konyhában, a kopott konyhapultnak támaszkodva nézte fiát. A szőke fej alig látszott ki a pult mögül. Titkos helyet épített kockából, amit anyának csak akkor szabad látnia, ha teljesen elkészült.

A nő büszkén hordozta végig tekintetét a hámszobás lakás nappaliján. Minden a saját keze munkáját dicséri. Amikor egyedül maradt két éves fiával, arra törekedett, hogy mihamarabb külön kuckót teremtsen kétszemélyes családjuknak. Két helyen dolgozott, de nem bánta. Jutányos áron, hitelre sikerült megvásárolnia ezt a napfényes, takaros ingatlant. Az ablakokat átfestette, a parkettát felcsiszolta, a konyhát egybenyitotta a nappalival. Így tágasabbnak hatott.

A szőke fej megjelent a pult felett.

– Mikor uzsonnázunk? – érdeklődött, égő kék szemét anyjára szegezve.

– Akár most is ehetsz – mosolygott Anna. Megsimogatta fia apró kezét, amivel a mahagóni lapba kapaszkodott. A hűtőhöz lépve mélyet sóhajtott, majd kiemelte az epres joghurtot. Letépte a tetejét, gondosan lekaparta róla a rátapadt fehér finomságot, és a kiflivel együtt a dinoszauruszos alátétre tette.

– Jöjjön, fiatalember, az uzsonna tálalva!

A kisfiú felkapaszkodott a székre, és nekiállt az ízletes csemegének.

– Ezt nagyon szeretem! – mondta tele szájjal. – Olyan nagy eperdarabok vannak benne!

– Akkor csak tömd a buksidat.

– Anya, te nem eszel?

– Nem kicsim, most nem vagyok éhes.

Fia bólogatva fordult vissza az uzsonnájához. Iparkodott, hogy utána még befejezhesse a művét.

– Jóllaktam – suttogetta, és letette a fél kiflit a fél pohár joghurt mellé.

– Az építész úr annyira elfoglalt, hogy enni sincs ideje? – nevetett Anna.

– Már nem kérem. Mehetek kezét mosni?

– Menj csak!

Anna egy darabig nézte, ahogy fia eltűnik a fürdőszoba felé vezető folyosón. Nagyon önálló emberke volt. Már egész kiskora óta egyedül mosakodott, öltözködött. Mosolyogva tért vissza, illatos kis kezét anyja orra alá dugta. Anna mélyen beszívta a virágillatot, és nagy tüszentést imitált. A kisfiú hangosan kacagva robogott el titkos építkezése felé.

Anna felállt, fóliát tett a joghurtra, és visszatette a hűtőbe, amely kongott az ürességtől. Gyomra tiltakozásképpen nagyot mordult. A nő kinyitotta, majd visszacsukta az ajtót. Homlokát a hideg, fehér ajtónak támasztotta. Szemét szúrták a könnyek. Ezúttal szinte feltépte az ajtót, és mielőtt megmondhat-

ta volna magát, kikapott egy kanalat, majd mohón magába lapátolta a hatalmas eperdarabokkal teli édes joghurtot. Elmarkolta a fél kiflit, élvezettel harapott bele. Szégyellte magát. Már csak két nap fizetésig, addig kibírják. Pedig olyan egyszerű lett volna felmenni egy emelettel feljebb a szüleihez.

Szívesen segítenek, de nem akarom őket feleslegesen terhelni.

Két nap. Két nap nem a világ.

Halk kopogás rángatta vissza a valóságba. Édesanyja állt a bejárati ajtó előtt. A kisfiú már rohant is ki a pult mögül, kézen fogta a nagyit.

– Gyere, megmutatom a titkos építkezést! Elárulom azt is, hogy mi lesz, de anya nem hallhatja meg.

Ezzel mindketten eltűntek a pult mögött. Anna hallotta fia suttogetését. Nem akarta elrontani a meglepetést, ezért inkább elvonult szétválogatni a szennyest.

Ajtócsapódásra kapta fel a fejét, majd kisfia jelent meg az ajtóban.

– Elment a nagy.

Anna furcsának találta, hogy anyja el sem köszönt, de csak megvonta a vállát. Nem volt sem ereje, sem kedve ezzel foglalkozni. Automatikusan fordította el a kulcsot a zárban, majd a fiához fordult.

– Berakodok a mosógépbe, aztán megnézhetem a meglepetést?

Kisfia boldogan bólogatott. Dolguk végeztével indultak megnézni a nagy építkezést. Elhaladva az ajtó mellett kopogást hallottak. Anna kinyitotta az ajtót.

– Nagy, visszajöttél! – ujjongott a kisfiú.

Édesanyja átnyújtott két táskát, amiből zöldség, kifli és édesség kandikált ki. Anna kérdően nézett rá.

Gyurkovics Anikó

– A kisfiad épített neked egy gyárat, ami csak nektek teremeli az élelmiszert, hogy ne az ő maradékát kelljen megenned.

Hálás volt édesanyjának, hogy nem tett neki szemrehányást, és megígértette vele, hogy máskor szól. Ő megígérte, de soha többé nem kellett szólnia.

Király Anikó alkotása

vers

Kövesdi Károly

Nincs honlapom

Nincs honlapom és nincs hazám
utóbbi elvették előbbi nem nyitottam
úgy vélem sosem igazodtam
esernyőt kalapot nem hordtam
arcom az esőnek kitértam de a tócsákat
kerülgettem kényesen mint egy fekete
golya bokáig sárban tapicskolva
hiába hittem a tisztaságot lettem
mocskos mint mindenki más
körülöttem lüktet a karám és egymást
taposva bóg a sok állat letiporva
múltat jelent megváltást kicsi bölcsőt
kétségbeesetten és egyre erőszakosabban
várva a meg nem érdemelt feloldozást

Pozsonyi fülcsengés Zsénaggal

Az Úrral pöröltél: Avass a titkaidba!
Egész nap ittunk, mögöttünk Zabos.
A Hétbe mentél, én meg a pokolba.
Cseng a fülem, a szentségit, Lajos!

Rég nincs Lajos, és elsüllyedt Zabos.
Utóbbi befődték sok vasbetonnal,
hogy a tömegsírba hányt magyar múltat
eldugdoshassák valahogy.

De ha elszállna az a marha sok beton,
visszamennénk-e Zabosba, Lajos?
Ha visszánőnének a fák, a madarak,
ha minden visszaszületne, mint ahogy
borvirág feslik a viaszosvásznon
és rojtosodnak a nemzetállamok.

Már a bódé sem áll a Šafárik téren,
de könyökünk lenyomata most is ott borong.
Szétzilált minket ez a cafka élet.

Akárha könnycseppet fakasztó sördalod,
fülcsengésünk recsegő ekhóját hallgatom.

tárca

MIT CSINÁL AZ EMPÁTIÁM, HA NEM FIGYELEK ODA?

Balogh Ildikó

Az empátiám egy gyönyörű lány, de ha kedve úgy adódik, bármi lehet, egy háromszáz kilós gorilla is.

Az empátiám határtalan, szétfolyik a jóérzés benne.

Az empátiám mindig túlórázik, aztán a macskának nyavalyog, hogy most ne, mert fáradt.

Az empátiám, ha kimerül, befalja a tatarbifszteket, a hűtőben maradt két tortaszeletet, a másnapi túrócsuszára szánt szalonnát, egy pohár vörösbort, és kibont egy zacskó pisztáciát.

De még a biztonság kedvéért visszanez a hűtőbe, jól látta-e, hogy egy tálka puding van ott. Elnézte, egy adag, pár napos, szőrös pörkölt kacsintott rá.

Majd az empátiám kifekszik a függőágyba és az ölébe engedi végre a macskát.

Az empátiám azt képzelem, ő a világ ura, és általa menekül

meg a Földre, pedig tudja, holnap mind meghalunk.

Az empátiám áriázik. Hamisan. Megígéri, beiratkozik énekre, bár erre az egy napra már nem érdemes.

Az empátiámnak, ha nagy ritkán hasmenése van, kifordul ömögéből, olyankor nem ismerem rá.

Az empátiámat sokan kölcsönkérik, ő menne is, de nem adom, egy vastag kötéllal kell kikötnöm egy szőlőkarhoz.

Az empátiám taníttatása sokba került, az internátusa még többbe.

Az empátiám regisztrált egy társkereső oldalra. Azóta nincs ideje semmire. Azt mondja, segíteni kell ezeken az elveszett lelkeken, akik legfőképp halakkal fotózkodnak nagy büszkén, meg esetleg az előző partnereikkel.

Király Anikó alkotása

mini sci-fi

Király Anikó alkotása

KÉREK EGY GIBBONT!

Fedina Lidia

Kedves Jézuska!

Biztosan tudod, hogy a LIBEN sorozat kétmillió-százharminchetes egysége vagyok. Ember, hétéves, és ha megnövök, úrfürkészlészek. Természetes, azaz hivatalos anyától születtem, így sok génhasonló tesóm van. Kétnapos koromban átkerültem Gingihez, génmódosított klón gibbon mamámhoz. Ő nagyon kedves, megértő és puha. Iskoláskoromig nevelt három eltérő génállományú testvéremmel együtt. Nagyon szeretem őt! Most MI-mentorom van, aki biztosítja az oktatást, meg ami kell nekem. (Őt is szeretem, és megengedi, hogy Bitecskének hívjam.) Minden nagyon komolyan vesz, az edzésprogramokat is, de nem tehet róla, hogy eltört a kezem. Amikor ez történt, a csontnövesztőben találkoztam egy kisfiúval, aki nem olyan, mint mi. Neki is eltört a keze. Sírt, hogy a bal esetben meghaltak a szülei... Mondtam, hogy ez értelmezhetetlen. (Most tanultam ezt a szót!) Hülye műkölyöknek nevezett, aztán elmondta, hogy nekem fogalmam sem lehet arról, milyen jó, hogy ők családban (?) élnek a valódi anyukájával, meg apukájával. (Ez lehet a spermadonor? Bitecskét

nem merem megkérdezni, olyan ciki...!) Mindegy, erről valóban nincs fogalmam. De nem is ezt akarom mondani, hanem, hogy ha tényleg van ilyen, akkor szeretném kipróbálni a családot vagy mit, amiben ő állítólag él. Vagyis élt, amíg volt anyukája meg apukája. Szóval azt kérem, hogy most az egyszer nekem is legyenek szüleim! Csak egy kicsit! Az ünnepekre.

Jaj, ez túl hosszú lett! Bitecske, kérlek, rövidítsd le a megadott méretre! Tudod, max. 20 szó. Köszí szépen!

Enter!

Feladat végrehajtva:

Kedves Jézuska!

Szeretnék kérni egy Családa nevű génmódosított klón gibbon kölyköt, hogy kipróbáljam a nevelést.

Köszönöm!

LIBEN2.000.137

Iktatva

10.876.112/22.12.01. Jóváhagyás után leadva 2122. december 2.

FEJEZETEK EGY KÉSZÜLŐ JENCIKLOPÉDIÁBÓL

Lengyel János

Bumeráng – Ha a gyere-
künkben csak a negatívumokat vesszük észre, egy idő után majd ő is ezt teszi velünk. De ezt amúgy is megteszi, ez a bumer-effektus. Emlékezzünk vissza, amikor fiatal az ember, mennyire irritálja az idősebbek elmaradottsága, hogy mennyire a múltban élnek, nem tudnak semmit, bezzeg a fiatal. A fiatal, aki megújít, reformál, költség- és energiahatékonnyá teszi a világot, később pedig az időseket is. Gondoljunk csak bele abba, hogy német iskolások arról énekelnek vidám dalokat, mennyire haszontalan a nagymama, mennyire megterheli a Földet, jobb lenne nélküle. Korábban egy hasonló idea által vezérelve jelentette fel a hatóságoknál Pavlik Morozov, aki édesapja életét egy jóemberkedő jelvényre cserélte. Ahogy szaporodnak az éveink, azt vesszük észre, hogy mi leszünk a másik oldalon, mi leszünk a bumerék, akikre a bumeráng visszacsap. Most már ránk mondják a fiatalok, hogy maradiak

vagyunk, olyan marhaságokat ismételtünk, hogy az anya nő, az apa meg férfi, nem hisszük el, hogy a férfiak is tudnak szülni és a térdelés megmenti a bolygót. Maradiak lettünk, fafejűek, nem tudunk haladni a korral. Azt sem tudjuk megérteni, hogy a nők szabadságát az szolgálja a leginkább, ha fekete szemeteszákba öltöztetjük, nem engedjük őket tanulni, hiszen, ha nem tudják, mi az, nem lehetnek boldogtalanok. A bumeráng örök, mindig itt volt köztünk, nemzedékek hosszú sora élte át hatásait, de napjainkban valami más lett. Valami veszélyesen megváltozott. A fiatalok nem csupán az idősek ellen fordultak, célkeresztbe kerültek a gyerekeik is. Eljön az idő, amikor az akkor élő emberiség hiába dobja el a bumerángot, az visszatérve már senkit nem talál el.

Fejtermék – Akinek vaj van a fején, azt el kell kenni! Legalábbis azt tartja egy ősi kelet közmondás. A közmondás is a fej terméke, a gondolat,

legalábbis átvitt értelemben, mert az agy is a fej része, még akkor is, ha nincs. Hiszen látunk már téglakon álló autót, de tudtuk, egykor megvoltak a kerekei, mert különben hogyan jött oda, hiszen a téglát nem kerék? A fej terméke a korpa is, ami fekete ruhára hullva nagy hajcihőt eredményezhet, mert ugye, aki korpa közé keveredik...

Hegyfok – Domboldalon temett szőlő levének elmére gyakorolt hatásának mértékegyesége. Bortörténeti feljegyzések szerint minél magasabban temett a szőlő, annál nagyobb volt ez a bizonyos hatások. Eleink erre utalva használták a „fokhegyről beszél” kifejezést. Aki a csábításnak engedve emígyen beszélt felettesével vagy a nejevel, másnap igencsak megbánta.

Lehelet – Az alak építőanyaga a test, s a test lélek nélkül csak egy vérrel átitatott hústömeg. Jól tudta ezt a Teremtő is, aki a kezdetek kezdetén szoftvert lehelt a sárból gyúrt

bábuba, akit később Ádámnak keresztelt el, pontosabban ezt a nevet adta neki. A keresztutat később fektette le. Legalábbis ez a keresztény vallás magyarázata, amit kései valástudósok is igyekeztek alátámasztani, hiszen a Közel-Kelet forró éghajlata alatt ma is életet adhat egy hűsítő lehelet. Erről eszembe jut egy gyerekkori emlék, amikor a már megboldogult Szovjetunióban egy forró augusztusi napon az egész családunk fohászokodva figyelte a mestert, hogy végre életet leheljen a már akkor is szép kort megélt hűtőgéphez, mielőtt még az annál is rosszabb időkre félretett élelmiszert megromolna. Már akkor is tudtam, hogy szerencsésebb lett volna számomra, ha az anyaországba születek, mert akkor most vidáman elsütöttem volna a Lehel márkájú hűtőgépes poént. De sajna, amikor ez az eset megtörtént, élőben még nem láttam ezt a magyar gyártmányt, a történet főhőse sokkal inkább egy öreg Szaratov lehelet, akarom írni, lehetett. Ha már a szovjet

rezsimmél tartunk, amikor bizonyos Charles Darwin nevű angol úriember elképzelését tanították nekünk az iskolában, miszerint nem volt ott semmilyen lehelet, csupán egy majom csupasz fenéke fázott, ezért találta fel a nadrágot, Brezsnyev elvtársra gondolva még el is hittem.

Plágium – Nevesített lopás, melynek során a tettes vállalkozóként profitál más munkájából. A plágium korábban úri kiváltság volt, vagy szükségből űzték az emberek, esetleg anyagi vagy erkölcsi előnyt kovácsoltak belőle lopott kalapácsokkal. Ma már annyira elterjedt, hogy teljesen a hétköznapi részévé vált. A plágium jelen van a mindennapjainkban, az otthonunkban, a munkahelyünkön, a társadalmi és a párkapcsolatokban. Amíg korábban a plágiummal élő ember igyekezett azt titokban véghezvinni, mert volt tétje, ha esetleg kitudódott, ma már inkább erényé vált, vannak emberek, akik nyíltan kérkednek vele.

Saitos Lajos

Aforizmák

„A humor a költő vidám halála.”
(Atanasz Dalcsev)

A távolságtartás a tiszteletadás kulturált formája.

*

Ha kútba néz az ember, világosság és sötétség együtt néz rá vissza.

*

A remény az utolsó cérnaszál, melyen csomó se eshet.

*

Az embernek, hogy fönnhordja az orrát, két lábra kellett emelkednie.

*

Hiába a gravitáció, nálunk valaki mindig a plafonon van.

*

Az ember inkább agyoncsapja, mert még mindig nem tudja, mitől döglök a légy.

*

Pontosítsunk! – mondja a vessző.

*

A butaság a megvilágosodás lappangási ideje.

*

Amikor egy író felkérésre ír, ott kezdődik a profizmus.

*

Üzleti megfontolásból a sírásó és a sírköves együtt zokog a gyászolókkal.

*

Ember és ló. A lovak szerint ők szelídítették magukhoz az embert.

*

A legjobb védekezés a bűn ellen, ha el sem követed!

*

A politikában minden tudatos félreértés – tudatos!

*

Bocsánat! – mondja az uborka a töknek.

*

Az özönvíz csak Noénak volt hajózható!

*

Az eldorádó, miként az igazság is – odaát van!

*

Amikor elszakad a cérna, mert elege van abból, hogy mindig csak befűzik!

*

A pénzről: Az éremnek két oldala van – és egy éle!

*

A kihullott könny elmossa a szabályt!

*

Politika?! Inkább látványpekéség...!

*

Senki; s majd az idő múlásával Nagy Senki lesz belőle!

*

A látszat csal – már látszat sincs!

*

Az utánzásban minden másodlagos!

*

Az ünnep is csak olyan, mint a verekedés: adok s kapok!

*

Márpedig illúziókat nem kergetünk, jönnek azok maguktól is!

*

Az ingyak nem nyak, csak gallér...!

*

Az imádkozó sáska párját ritkítja!

*

Az idő öröklétű; az anyag időleges!

*

A sírás enyhíti a nevetést...!

*

Rendszer a rendszertelenségben, hogy nincs rendszer.

*

A vég nem jön el, elébe kell mennünk.

*

Kis félelmeinkből lesznek rettegéseink.

*

A legtöbb feltaláló csak önmagát találja föl, amíg feltalál.

*

A szóvirágok közt a hazugság a karó.

mese

KARÁCSONYI MANÓKALAND

Saláth Richárd

Gyereksivajtól volt hangos a táj. A vastag hótakaró borította domboldalban rengetegen gyűltek össze, a környék összes lurkója itt adott találkát egymásnak. Voltak, akik szánkóztak, mások hógolyóztak vagy éppen kergetőztek, de akadtak olyanok is, akik hóembert vagy hókunyhót építettek. Pali és Béla egyiket sem csinálták, hanem veszekedtek.

– Most én következem! – kiáltotta Pali, és megpróbált felülni a szánkóra, amit maga előtt tolt.

– Hé! Az előbb is te csúsztál le. Most én jövök! – Béla nem hagyta.

– Nem igaz!

– De igen! Te mindig csak azt akarod, hogy felvonszoljam a dombra a szánkódat, és aztán nem hagyod, hogy lecsússzak veled. Kihasznausz!

– Butaság! Nagyon is hagyom. Igaz, hogy az én szánkóm, de szívesen adom kölcsön.

– Akkor add ide! Most!

Tiszta, éles hang harsant, mely úgy hangzott, mintha egy csengettyű szólalt volna meg.

– Fiúk, fiúk, ne veszekedjétek!

Nádszál termetű kislány tartott feléjük, gyapjúból varrt, hosszú, hófehér kabátkájával szinte beleolvadt a tájba. Kezén egyujjas téli kesztyűt viselt, lábán ezüstszínű csizmát, a fejére húzott pamacsos sapkája alól pajkos fürtök kandikáltak ki.

– Talán örömet akartok szerezni a koboldkirálynak, akinek minden vágya, hogy a könnyeitekben fürödhessen meg? – kérdezte erélyesen, amikor közelebb ért.

A fiúk döbbenet néztek rá.

– Hát te miről beszélsz? – horkantotta Pali, és egyszeriben el is feledkezett a szánkójáról.

– Koboldkirály meg könnyes fürdő? – csodálkozott Béla is.

– Bizony – bólogatott a lány, aki Lili néven mutatkozott be. – A koboldkirály három gonosz kis manója segítségével gyűjti be a gyerekek könnyecskéit.

– Az enyémet ugyan nem! – mondta mérgesen Pali.

– De bizony! – vágta rá Lili. – Ez a dolguk, és mindent meg is tesznek azért, hogy a céljukat elérjék. A nevük Stikli, Rapli és Bömbi.

– Nem léteznek se koboldok, se manók. És ezt biztosan tudom, mert a szüleim már egészen kicsi koromban megmondták! – Pali a fejét rázta. – Különbösen is, honnan veszed ezt?

Lili szemében vidámság bujkált.

– Egy tündértől – válaszolta. – Na, persze! – hitetlenkedett Béla.

– Kicsi koromban sokat sírtam, mert félttem egyedül a szobámban. Az egyik éjszaka aztán meglátogott egy jó tündér, aki elárulta, hogy az ijedelmem valójában csak a gonosz manók műve, de nem kell aggódnom, mert könnyedén le tudom győzni őket. El is árulta, hogyan kell – mesélte Lili.

– Sosem hallottam még ennél vadabb történetet. Gyere, menjünk innen, mielőtt még teljesen megszedít minket! – szólt oda Pali a barátjának. Lili megvonta a vállát.

– Ha nem hiszitek, bebizonyíthatom. És akkor meggyőződhetek róla magatok is, hogy igazat beszélek. Elég hozzá pár apró mutatvány.

Béla nem mozdult.

– Várjunk még! Engem igazán kíváncsivá tett. Azt mondd, találkozhatnánk igazi manókkal? – fordult Lilihez.

– Úgy bizony! Habár láthatatlanok, de van rá módszer, hogy megpillanthassuk őket.

– Lassan a testtel! – hőkölt vissza Pali. – Talán nem kéne mindenféle lényekkel kezdenünk.

Lili csodálkozva meredt rá.

– Az előbb azt állítottad, nem hiszel a manókban, most meg kiderül, hogy mégis félsz tőlük?

– Nem félek – morogta dacosan a fiú.

– Nem is kell – nyugtatta meg a lány. – Ha lelepleződnék, már nem árthatnak nekünk.

– Szóval, mit kell tennünk?

– Béla izgatottan toporgott.

– Rapli ellen a jó viselkedés használ, Bömbit az önfeléd kacsagás zabolázza meg, Stiklit pedig egy jó cselekedettel lehet rábírní arra, hogy feladja az álcáját – sorolta Lili.

Béla levette a sapkáját és megvakarta bozontos üstökét.

– Már most is jól viselkedünk, mégsem történik semmi – állapította meg.

– Ez nem elég – ingatta fejét a lány. – Ki kell békülnötök. Nyújtsatok szépen kezet egymásnak, és ígérjétek meg, hogy nem veszekedtek többé!

Pali fintorgott.

– Nem hiszek a manóidban, de éppenséggel kibékülhetünk. Úgyis ez volt a tervem! – mondta, és megölelte a barátját.

– Nagyszerű – ujjongott Lili, majd apró hógolyókat gyúrt, és játékosan megdobálta velük a fiúkat. Azok nem hagyták magukat, hanem kergetni kezdték a lányt, hamarosan az egész

társaság a hóban hempergett. Kacsagásuk hangja messzire szállt.

– Kibékültünk, kacarásztunk, és még mindig semmi – adott helyzetjelentést Béla, miután kifújták magukat.

– Hiányzik még a jócselekedet! – hívta fel a figyelmüket Lili.

Ekkor vinnyogó hang ütötte meg a fülüket.

– Azt figyeljétek! – kiáltott Pali. A domboldal tövében jó pár gyerek gyűlt össze, hogy keményre gyúrt hógolyókkal megdobáljanak egy kóbor kutyát.

– Bendegúz és csapata. Már megint kiszemeltek maguknak egy ártatlan áldozatot – háborgott Béla, és elindult feléjük. A

többiek követték. Pali odasúgta Lilinek:

– Béla nagyon szereti az állatokat, dühíti, ha szenvedni látja őket. A feladataid nélkül is segítene rajtuk.

A lány nem szólt semmit, csak sejtelmesen mosolygott. Már csak pár lépésre jártak, amikor Béla kieresztette a hangját.

– Hagyjátok békén azt a kutyát!

A kompánia tagjai csodálkozva fordultak feléjük.

– Ugyan, miért tennék ilyen? – tudakolta gúnyosan Bendegúz, egy keménykötésű, villogó szemű suhanc, akin látszott, hogy nem lenne ellenére egy jó kis verekedés.

Lili hirtelen közelebb lépett.

– Azért, mert az én kutyám – jelentette ki.

– A te kutyád? – hőkent meg a fiú. – Ez a szárnalmas korcs?

– Úgy van. És nem hagyom, hogy bántsátok őt!

Bendegúz arca eltorzult, ökle megemelkedett, egy pillanatra úgy látszott, mintha neki akarna rontani Lilinek.

– Talán megütnél egy lányt? – hördült fel Pali.

A behemót rögtön lecsillapodott.

– Dehogy – közölte halkan, majd elfordult. – Menjünk! – vetette oda a társainak, és ezzel odébbálltak. A három barát magára maradt. Már éppen elkezdtek magukhoz édesgetni a kóbor ebet, amikor Béla megtorpant.

Balázs György illusztrációja

mese

– Odanézzetek! – mutatott egy kopár fácskára, melynek ágán három aprócska teremtmény hintázott. Mindegyikük egy-egy vicces fejedőt viselt, de alatta az ábrázatuk boszúsúnak tűnt.

Pali szája tátva maradt.

– Ma... manók! – hebegte.

– Igazi manók! – lelkesedett Béla.

– Ugye, megmondtam?! – kiáltotta Lili.

– Ez nem volt szép tőled – szólt a lányra Stikli a fa tetejéről. – Már majdnem sikerült könnyekre bírunk ezt a két szeleburdi fiút.

– Elrontottad a tervünket – tette hozzá Rapli.

– Miért nem hagysz bennünket dolgozni? – vont a kérdőre Bömbi.

– Mert szívtelenek vagytok. Ők rendes gyerekek, szófoga-

dóak, jólelkűek és ebédnél sem válogatósak. Még a spenótot is megeszik. Nem tűrhetem, hogy éppen rájuk vessétek ki a hálótokat!

– De így hogyan boldoguljunk? Ha nem gyűjtünk könyveket, büntetést kapunk! Ketrebe zárnak és egy sötét pincébe dugnak minket – panaszkodtak a manók.

A fiúk már-már megsajnálják őket, habár Pali még mindig nem tért magához a döbbenettől, hogy igazi manókat lát. Mintha Lili szíve is megesett volna rajtuk.

– Már javasoltam nektek, hogy örömkönyveket gyűjtsetek! Azzal senkinek sem ártotok – oktatta őket. – Holnap van Szenteste, a hála és az ajándékozás ünnepe. Kukkantsatok be az otthonokba, gyűljöttek a gyönyörűséges ka-

rácsonyfák köré, és cserkészszétek be a boldogság és a szeretet könnyecskéit. Azoktól talán még örökké morcos uralkodótok is felvidulna.

A manók a szemüket forgatták.

– Egyáltalán nem vagyunk vidámságra hangolva! – jegyezte meg Stikli.

– Minket a csínytevés és a hiszti éltet! – toldotta meg Rapli.

– Meg a gyerekek bömbölése – tette hozzá Bömbi.

– Ebből elég, javíthatatlanok vagytok! – mondta haragosan Lili, majd a manók legnagyobb döbbenetére a kabátja rejtékéből egy pálcát húzott elő és meglengette. Pali és Béla elképedve figyelték, ahogy suhintása nyomán apró csillámokat vet a levegő. Lágy dallam hangzott fel.

Ármány, fortély, nyűg és baj, szűnjön minden bántó zaj.

Stikli, Rapli nem kell többé, Bömbike is váljon köddé! – szavalta a lány.

Ebben a pillanatban hangos recsenés hallatszott, és az ág, amin a manók ültek, kettétört. De az apró lények már nem voltak sehol, elillantak egytől egyig. Béla szeme akkorára nyílt, mint egy csészealj.

– Te vagy a tündér! – suttogta.

Lili feljűk fordult.

– Így igaz. Én óvom a gyerekeket az olyan ártó teremtményektől, mint ezek a manók. Néha emberalakban járom a vidéket, máskor madárként suhanok a táj felett, de van olyan is, hogy láthatatlanul sétálok mellettetek, vagy éppen az ágyatoknál üldögélve őrzöm az álmotokat.

– Hú! – Pali csak ennyit bírt kinyögni.

Lili kuncogott és a szánkó felé intett.

– Szóval, ki következik?

A gyerekek összenéztek.

– Pali – jelentette ki Béla.

– Béla – közölte Pali.

A tündér felnevetett.

– Mi lenne, ha ezúttal én csúsznék le? – kérdezte vidáman.

– Jó! – lelkesedtek a fiúk, és miután Lili felült a szánkóra, alaposan megtaszították a fából készült alkalmaságot.

Hosszan siklott a szán, egészen a távoli, magasra nyúló fenyők tövéig. Jókendvű kacaj kísérte az útját, de mire a messzeségbe ért, már nem ült rajta senki. Ahol elhaladt, fényes csillámpor maradt utána a levegőben, de nemsokára azt is szétkergette egy hirtelen támadt, jéghideg fuvallat.

EGY CSIZMA ÉS EGY PLÜSSMACKÓ

Lampl Zsuzsanna

Fogyasztani jó, vásárolni jó, mert azt jelzi, hogy nem szűkölködünk. A tőlünk jóval tehetősebb országok, emberek már sokkal hosszabb ideje fogyasztanak, s ha még ők sem csömörlöttek meg, ugyan ki várhatja el ezt tőlünk, akik fáziskéséssel érkeztünk meg a jómód világába? Ez is egy út, amin végig kell menni. Van, akinek ez hamar sikerül.

Volt egyszer egy kislány. Nem szenvedett hiányt semmiben, legalábbis nem tudott róla, mígnem az egyik osztálytársnője kapott egy gyönyörű csizmát. Attól kezdve a kislány iskolába menet minden reggel megállt a cipőbolt kirakata előtt, percekig csodálta a fényes lakkból készült csizmát, és szívében napról napra nőtt a vágy, hogy neki is legyen ilyen. Ám anyukája jelezte, hogy erre nincs pénzük. A kislány életében akkor tapasztalta meg először, milyen az, amikor valami elérhetetlen, de a vágy attól még nem apad el, sőt, jobban fáj a szív.

Aztán jött a karácsony, és meghallotta, hogy a nénikéje megkéri az édesanyját, puhatolja ki, a piros vagy a fehér csizmát szeretné-e a gyermek, mert ha az utolsó pénzt adja rá, ő akkor is megveszi neki. A kislány odavolt az örömtől. Latolgatta, mit válaszoljon majd. S ahogy gondolkodott, örvendezett, egyszer csak azt vette észre, hogy már egyiket sem akarja. Anyukája csodálkozott, s ő maga sem értette, mi történt.

Érdekes módon ez a lemondás nagyobb örömet szerzett neki, mintha megkapta volna a csizmát. Később, felnőttként ezt azzal magyarázta, hogy talán azért, mert választási lehetőséget kapott. Vagyis szabadon dönthetett. Persze gyerekként még nem tudta, hogy a szabad akarat, másként a szabad döntés joga az emberiség örök, sokat kutatott és vitatott témája.

De van egy másik mesém is. Volt a gyerekszobában egy kopott, szakadt plüssmaci. Egyszer újlakó érkezett a szobába, egy szép, tiszta plüssnyuszi. Észrevette a mackót és odaszólt neki. Hogy te milyen csúnya vagy! Mi történt veled? A mackó kinyitotta az egyik félig letépett szemét. Hát az, hogy használtak. A nyuszi nem értette. A gyerekek sokat játszottak velem, mondta a mackó. De miért hagyta, hogy így tönkretessenek, miért nem haraptad meg őket, vagy miért nem bújtál el, firtatta a nyuszi. Mert azért jöttem ebbe a szobába, hogy szolgáljam a lakóit, mondta a maci.

Ez a mese talán jobban illene a húsvéti ünnepekhez – persze, nem a nyuszi miatt –, de hát ez ugyanaz a történet, hiszen karácsonykor kezdődött minden.

Erről se feledkezzünk meg! Kívánok mindenkinek békét kívül s békét belül!

Király Anikó alkotása

novella

AZ OTTHON MELEGE

Juhász Eszter

Régi emlékekbe kapaszkodunk, ha úgy gondoljuk, nincs tovább. Pedig van. Tudjuk. Világvége sem közeleg, a maja naptárt is továbblapozták.

Csak mi toporgunk vakvágányon, vállunk zord tegnapok súlya alatt görnyed. Minden bizonnal hajnalban újra óracsőrgés előtt ébredünk fel. Nem is óra, hanem telefon. Óra a régi házban volt. Csörgő és kakukkos. Reggel mindkettő hangosan ébresztett álmunkból. Hasztalan. Mert az édes volt és mély, mármint az álom. Így jó anyánk telepedett mellénk.

– Ébredj! Kész a kakaó!

Nyöszörögtünk, karjába bújtunk.

– Jól van, álomszuszék! – ölelt magához. – Segítek öltözködni. Felveheted a pillangós ruhád.

A pillangós ruhához fehér harisnya dukált meg lakkcipő. Ennyi elég volt a boldogsághoz

Majdnemhogy négy év-tized múltán sem tudom feledni a tűz ropogását. Hiányzik. Másféle meleg árad a központi fűtés radiátoraiból. Valóban központi, kissé személytelen. Annak idején egy péterkályhával fűtöttük ki az ebédlő- és hálószobákat. Az is másféle meleget adott, mint a konyhai sparherd (mi sparhétnak hívtuk).

Mióta leírtam, azon gondolkodom, helyénvaló-e a konyhai jelző? Valószínűleg igen, mivel a nyári konyhában is állt sparherd. Sokkal kopottabb volt benti társainál. Nem csoda, hisz generációkon át szolgálta háza népét, hogy aztán megfáradt csikólabáit új helyen pihentesse. Nyári befűzések, téli disznótorok idején tűzgyújtás előtt végigsimított rajta egy-egy ráncos kéz.

– Még öreganyánktól maradt ránk. Mindig azt mondogatta, ezen más íze van az

ételnek. Nem is vált meg tőle egész életében!

Az öreg jószág minden bizonnyal erre azt válaszolta volna:

– Persze hogy megbecsült Mariska. Együtt csináltuk végig a frontot. Nem éltük, csináltuk. Erővel, akarattal. Hol volt akkor gyújtós meg száraz fa! Este lefűrészelt a szilvafáról egy ágat, a sütőben megsikkadt éjszaka, másnap azzal főztünk. Meg a csűr deszkáival, karám oszlopával. A mamája tulipántos ládáját sírva rakta rám. De élni kellett! Azt sem bánta, ha füstöt okádtam. Így ni!

S a régi idők emlékére pöf-fent egy nagyot.

Egy percre hajtsunk fejet emlékeinkben őrzött sparhétkok előtt! Az otthon melegét adó sparherdok előtt, amelyek fölött telente a kerti szárítókötélen összefagyott mosott ruha száradt, mellettük lévő dobozban kora tavasszal kiscsibék vagy kislibák várták tojásukból épp kibújni készülő társaikat, hogy aztán együtt visszakerülhessenek anyjuk szárnyai alá. Előttük moslékos vederben forrázott dara dagadt, ebéd- vagy vacsoramaradékokkal egyetemben.

Aki főzött már valaha is sparherdon, pontosan tudja, mennyi titkot rejt a főzőlapja, a platni. Mifelénk platynak nevezzük máig. Jobb oldala, a tűztér fölötti rész volt a legforróbb. Bal oldalának hátulsó része kissé enyhébb hőfokú, elülső része pedig egyenletes langymeleget árasztott. Itt volt helye mindannak, amit épp csak melegen akartunk tartani, legyen az gyöngyöző húsleves, vagy pirítóásra szánt olvadozó kacs- vagy libaszír.

Máig számban érzem a platnyin süttött pirítósnak, krumpilángos vagy laska utánozhatatlan ízét.

Király Anikó alkotása

Néha álmodom velük. Nem tudom, mit tennék, ha most ötvenhárom évesen egyik napról a másikra arra ébrednék, hogy újra gyermekkorom színhelyén kellene élnem. Talán bosszankodnék, bár mindmáig nosztalgiával gondolok rá.

Gondoljunk csak bele, hogyan tanították velünk a tűzgyújtás művészetét! Először két vastagabb száraz fát tettünk két oldalra, majd keresztbe gyújtóst.

– Rácsozva rakd! – szinte hallom édesapám hangját. – Rácsozva rakd, akkor könnyebben lángra kap!

Talán nyolcéves lehetek vagy kilenc. Ott guggolunk a sparherd előtt. Apu a hátamnál. Huszonhat éve ment el, azóta sem tudom megszokni hiányát, de ezekben a pillanatokban itt van velem. A tűztérbe kukucskál.

– Jó lesz. Hosszúkasra gyúrd az újságot, ahogy mutattam! Dugd alá és gyújtsd

meg! Neked így kell csinálni! Érted? Csak a felnőttek gyújthatják meg kezükben az újságpapírt. Most fogd a gyufát! Ne magad felé húzd azt a gyufaszálat! Úgy! Úgyes vagy! Látod? Már lángol. Várunk egy kicsit, aztán teszünk rá vastagabb száraz fát, arra vékony nyesset.

Nyess, az a nyersfa volt mifelénk.

Így tanultuk akkoriban hétköznapi tennivalóink sorát. Szinte észrevétlenül.

vers

Krausz Tivadar

Ükapám, Michail Fjodorovics Milnyikov

A szibériai tajga mélyén élt nagy gerendaházban.
Az udvart és a kertet magas cölöpkerítés védte
A farkasoktól, medvéktől. Lombhullás után

Válogatott a tajga nemes fái közül, melyeket vágja ki.
Alapanyagok feldolgozva szárította őket,
Hogy végül hegedűt készítsen belőlük.
Az új hangszeren este holdfénynél tartott hangversenyt

A hegyes cölöpök mögött vonító farkasoknak.
Szempárjaik fénylettek a sötétben.
A hegedűk Moszkvába, Szentpétervárra,
Kijevbe kerültek finom lelkű művészekhez.

S most rémületes hallanunk, ahogy
Sokakban felüvöltenek a farkasok.
Magam nem üvöltök együtt
A farkasokkal, inkább hegedülök nékik.

tárca

A TÚLÉLŐ

Tóth N. Katalin

Az izgatott riporternő még egyszer megigazította a frizuráját, aztán a kamera elé lépett.

– Itt vagyunk Kovács Béla házában. A nem mindennapi férfi félretéve bokros teendőit, hajlandó időt szakítani arra, hogy fogadjon bennünket egy interjú erejéig. Kedves Béla! Úgy tudjuk, ön igazi túlélő.

– Jó napot kívánok! Igen, ez így van. Azt hiszem, erre öröklött hajlamom van a géneimbe kódolva.

– Mondana erről a páratlan képességről néhány szót a Híradó nézőinek is?

– Természetesen. Rajtam nem fogott ki az indonéz cunami, sem a felrobbant iker-tornyok, sem a Nicol hurrikán nem tettek kárt bennem. Nem ettek meg a piranják az Amazonas deltájában, vagy a jegesmedvék az Északi-sarkon. Nem fagytam halálra az Antarktiszon, de még a

Mount Everest tetején se. Az izlandi vulkánkitörést észre se vettem, ahogy a Szent István-napi jégverés is hidegen hagyott. Az indiai földcsuszamlást ugyanúgy túléltem, mint a kínai árvizet, a németországi tornádókról meg a török földrengésekről már nem is szólva. Nem sokkal később úgy megúsztam néhány hajókatasztrófát, hogy a hajam szála sem lett vizes. Ha jól emlékszem, az egyikben egy cápatámadás is közrejátszott, de nem komplikálta túlzottan a helyzetet.

– Na és az a bizonyos lavina, ami az Alpokban elsodort egy csomó sielőt? Meg a moszkvai metrórobbantás? És a Concorde katasztrófája?

– Ugyan kérem, az ilyenek meg sem kottyannak nekem. Amikor a szovjet őrállomást felrobbantották, egy egészben maradt vécésze majdnem a fejemre zuhant, de én félreléptem, és így menekül-

tem meg a biztos halálból. Később hálám jeléül virágot vittem Mancikának, aki megmentette az életemet.

– Hát ez egyszerűen hihetetlen! Úgy tudom, ön beadta a kérelmét a Guinness rekordok könyvébe, mint a világ legnagyobb túlélője.

– Valóban. Már csak az elbírálásra várok, ami igen hosszadalmas folyamat.

– De mi a helyzet a fertőző betegségekkel? Ha jól tudom, az aktuális járványhelyzet sem fogott ki magán.

– Nem bizony! Ez a legkevésbé. Ilyen komoly előzmények után már csak nem fogok belepustulni egy vacak Covid 19-be!

– Bizonyára van valami titka a ritka génállományon kívül, ami életben tartja minden viszontagság ellenére is. Elárulná nekünk, hogy mi az?

– Természetesen. Szó szerint betartottam azt, amit a

fejesek tanácsoltak a Híradóban.

– Miért, mit mondtak?

– Hát azt, hogy maradjak otthon a fenekemen.

Király Anikó alkotása

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Balázs Géza (1959) festő, grafikus, Komárom

Balogh Ildikó (1964) prózaíró, Nagyöved

Bíró Szabolcs (1988) író, Kisudvarnok

Fedina Lília (1960) író, műfordító, Budapest

Gágyor Péter (1946) költő, író, drámaíró, rendező, Komárom

Gyurkovics Anikó (1979) prózaíró, Siposkarcsa

Juhász Eszter (1968) prózaíró, Tornalja

Király Anikó (1993) író, illusztrátor, Feketenyék

Király Farkas (1971) költő, író, szerkesztő, Kolozsvár

Kovács Balázs (1996) költő, Komárom

Kövesdi Károly (1953) költő, író, műfordító, Pozsony

Krausz Tivadar (1963), költő, Budapest

Lampl Zsuzsanna (1959) szociológus, író, Pozsony

Lengyel János (1973) író, újságíró, történész, humorista, Beregszász

Magyar Zoltán (1967) író, néprajzkutató, Nagymaros

Nagy Erika (1961) prózaíró, szerkesztő, Nyárasd

Ravasz József (1949) költő, szerkesztő, romológus, Dunaszerdahely

Saitos Lajos (1947) költő, szerkesztő, Székesfehérvár

Saláth Richárd (1977) prózaíró, szerkesztő, videós, Komárom

Sváb József (1963) képregényrajzoló, illusztrátor, rajztanár, Nyíregyháza

Szarka Tamás (1964) énekes, zeneszerző, Galánta

Tóth László (1949) költő, író, művelődéstörténész, szerkesztő, Dunaszerdahely

Tóth N. Katalin (1975) prózaíró, Sáró

Z. Németh István (1969) költő, író, szerkesztő, Csicsó

Ünnepi kiadásunkat a feketenyéki **Király Anikó** alkotásaival illusztráltuk.

rejtvény

PETŐFI SÁNDOR NYOLC IRÁNYBAN

Rejtvényünkben a nagy költő egyik versrészletének vastag betűkkel jelölt szavait rejtettük el nyolc irányban. A ki nem húzott betűk összeolvasva adják a megfejtést, a vers címét. A megfejtéseket december 30-ig várjuk a helyorseg@liliumaurum.sk-ra. A helyes megoldók között értékes könyvcsomagot sorsolunk ki.

Énhozzám is **benézett a karácson,**
Tán **csak** azért, hogy **bús orcát is lásson**
És rajta **egy** pár reszkető **könyűt.**

Menj el, karácson, menj el sietve,
Hiszen családok ünnepnapja vagy te,
S **én** magam, egyes-**egyedül** **vagyok.**

Meleg szobám e gondolattól elhül.
Miként a **jégcsap** függ a házereszről,
Ugy **függ szivemről** ez a gondolat.

Hej, be nem így **volt,** nem így **néhanapján!**
Ez ünnep sokszor be **vigan viradt** rám
Apám, anyám és **testvérem között!**

Oh **aki** együtt **látta** e családot,
Nem mindennapi boldogságot látott!
Mi boldogok valánk, mert **jók** valánk.

Embent szerettünk és **istent** imádtunk;
Akármikor **jött a szegény,** **minálunk**
Vigasztalást és **kenyeret** **kapott.**

Mi **lett a díj?** **rövid jólét** **multával**
Hosszú nagy inség... tenger, **melyen** által
Majd a halálnak **révéhez** **jutunk.**

De a szegénység énnekem nem **fájna,**
Ha **jó családom régi lombos** fája
Ugy állna még, mint **áll a hajdanán.**

Vész jött e **fára,** mely azt szétszaggatta;
Egy **ág keletre,** a **másik nyugatra,**
S **éjszakra a törzs,** az **öreg szülők.**

Készítette: Z. Németh István

N E Z S I H A J D A N Á N O S S Á L
E K A S C S A L Á D O K Ö L Ü Z S A
M J S Z I V E M R Ö L I O J K N M V
Á T Ó A L L Á E L P N F S Y E É E Á
S T A K M P Ó A R O A A Á T G H R T
I E G I A I K T R T M S G J E A É L
K L E A T R N C T K E B C I N N V U
N H L R R É Á Á S A A L O G V A T M
Ü Ü E T R T L C L A L Z E S É P S I
T L M T E É A Ó S U L O S K S J E N
T Ű Á Ö A R V G J O N Á D J Z Á T D
E D Y J T R E É U Í N K D N É N Ö E
R E N N H R Á Y H Y D E N O O E R N
E Y A M Ö O E F N E N J Y U M G Z N
Z G Á V Á K S B Ü E Z A A L T Y S A
S E I G É R V S M G K C G M E U S P
T D A R I V O S Z E G É N Y O M J I
N K O G O D L O B Ú S Z O B Á M K O
B E N É Z E T T O P A K Ö Z Ö T T R

képregény

AMIKOR AZ ÜNNEP PÉNTEKRE ESIK

ÍRTA: Z. NÉMETH ISTVÁN
RAJZOLTA: SVÁB JÓZSEF